

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

De Instellingen van de Europese Economische Gemeenschap

I. Inleiding.

1. Het verdrag tot oprichting van de *Europese Economische Gemeenschap* (E.E.G.), ook Gemeenschappelijke Markt of Euromarkt genoemd, is sedert 1 januari 1958 in werking getreden ⁽¹⁾. Na langdurige en moeilijke besprekingen werd het verdrag door de regeringen der Zes (België, Nederland, Luxemburg, Duitsland, Italië en Frankrijk) op 25 maart 1957 te Rome ondertekend en nadien met gunstig gevolg ter goedkeuring aan de parlementen in de betrokken landen voorgelegd. De niet-Europese landen en gebieden welke met voornoemde lid-staten bijzondere betrekkingen onderhouden werden met de Gemeenschap geassocieerd. ⁽²⁾

2. Door het samensmelten van de afzonderlijke markten en het geleidelijk nader tot elkaar brengen van het economisch beleid van de lid-staten zal een uitgestrekt economisch gebied worden geschapen dat een krachtige produktie-eenheid vormt : de Gemeenschappelijke Markt. Hiermede wordt beoogd de harmonische ontwikkeling van de economische activiteit binnen de gehele Gemeenschap, een gestadige en evenwichtige groei, een grotere stabiliteit, een toenemende verbetering van de levensstandaard en nauwere betrekkingen tussen de in de Gemeenschap verenigde staten te bevorderen. ⁽³⁾

3. Om deze doelstellingen te bereiken behoort tot de normale activiteit van de Gemeenschap : het opruimen tussen de verdragstaten van hinderpalen voor het vrije verkeer van goederen, personen, diensten en kapitalen zonder dat deze interne liberalisatie een *autarkische* organisatie betekent ten opzichte van derde landen. ⁽⁴⁾

4. Het verdrag wordt voor onbepaalde tijd gesloten (geen tijdslimiet) en staat open voor andere Europese staten die willen toetreden. Het voorziet een lange overgangperiode van 12 jaar, verdeeld in drie etappes van elk 4 jaar, om tot de noodzakelijke aanpassing van de monetaire en sociale politiek van de deelnemende landen te komen. ⁽⁵⁾ Een verlenging van maximum drie jaar is nog mogelijk maar de overgangperiode zal in geen geval langer dan 15 jaar kunnen duren te rekenen van de inwerkingtreding van

het verdrag. ⁽⁶⁾ Om geen schokken teweeg te brengen heeft men dus aangenomen dat het gehele expansieproces van het handelsverkeer, waarbij 160 miljoen verbruikers betrokken zijn, geleidelijk zal verlopen. ⁽⁷⁾ De historische situatie trouwens maakt een *uno actu* economische integratie onmogelijk vermits de nationale economieën, die zich sedert de laatste twee wereldoorlogen op verschillende wijze hebben ontwikkeld, op elkaar dienen afgestemd. ⁽⁸⁾

5. In feite is de E.E.G. eerder dan een economische unie een douane-unie welke zich over het gehele goederenverkeer uitstrekt en het verbod medebrengt van in- en uitvoerrechten en van alle heffingen van gelijke werking in het verkeer tussen de lid-staten onderling alsmede de invoering van een gemeenschappelijk douanetarief voor hun betrekkingen met derde landen. ⁽⁹⁾ Vandaar aan de ene kant een inwendige schoonmaak en een relatieve periferische bescherming aan de andere kant. ⁽¹⁰⁾

6. Het verwerkelijken van de gestelde doeleinden veronderstelt dat de lid-staten alles in het werk zullen stellen om de uit het verdrag of uit de handelingen van de Gemeenschap voortvloeiende verplichtingen stipt na te komen.

Niet alleen zullen zij daartoe op een negatieve wijze moeten bijdragen door zich te onthouden van maatregelen welke de verwezenlijking van hogervermelde doelstellingen in gevaar brengen; bovendien, zullen zij op een vooral positieve wijze te ijveren hebben voor het vergemakkelijken van de vervulling van de taak van de Gemeenschap.

7. *Werkwijzen van integratie.* — Na de reeds bestaande integratieformules : B.L.E.U. (Belgisch - Luxemburgse Economische Unie 1921), BENELUX (Belgisch - Nederlands - Luxemburgse Economische Unie 1944), E.O.E.S. (Europese Organisatie voor Economische Samenwerking 1948 — met als hulpmiddel — de E.B.U. (Europese Betalings-Unie 1950), E.G.K.S. (Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal 1952) komen thans de recente verdragen van E.E.G. en EURATOM een nieuwe constructieve bijdrage leveren tot de economische en daaruit voortvloeiende politieke integratie van Europa. Die veelvuldigheid van aangewende formules is een gevolg van het feit dat

Europa een veelzijdige realiteit is waarvan de eenmaking veel verbeeldingskracht vereist, wil men de nationale volkshuishoudingen zoveel mogelijk ontzien. ⁽¹¹⁾ De aan te wenden methoden kunnen dus uiteraard verschillend zijn om uiteindelijk tot de gewenste economische integratie te komen. De *vertikale* t.t.z. functionele methode of sectorsgewijze ingratie (particular products community) heeft geleid tot de oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, beperkt tot de basisindustrieën: kolen, ijzer en staal. De *horizontale* methode, van toepassing bij de E.E.G. gaat uit van een trapsgewijze en geleidelijk economische integratie over een breed vlak via de eenheid op douanegebied. Ook Benelux is een typische realisatie van een zeer algemene horizontale integratie. ⁽¹²⁾ Dat de recente verdragen van Euratom en E.E.G. een belangrijke politieke draagwijdte hebben, is onbetwistbaar. Alleen over het feit of de politieke integratie spoedig of eerst op lange termijn moet tot stand komen bestaat geen eensgezindheid.

8. Ofschoon de E.G.K.S. en de E.E.G. volgens een verschillende formule tot stand worden gebracht, vertonen zij, wat hun institutionele structuur betreft, tegelijk grote gelijkenis maar ook groot verschil. Bepaalde instellingen (Raad, Vergadering, Hof van Justitie) zijn gemeen aan de Gemeenschappen maar op het stuk van bevoegdheden vertonen deze en andere instellingen (Hoge Autoriteit, Commissie) welke op het eerste gezicht eenzelfde bestaan laten vermoeden sterke afwijkingen, die des te beter naar voren zullen treden naarmate wij de instellingen zelf en hun bevoegdheden nader zullen hebben ontleed. ⁽¹³⁾

II. De Instellingen.

9. De totstandkoming — en — de normale werking van de E.E.G. tijdens en na de overgangperiode impliceren het bestaan van 4 afzonderlijke instellingen welke, zoals bij de E.G.K.S. het geval is, tot taak hebben de vervulling van de aan de Gemeenschap opgedragen taken te verzekeren: een *Raad* (van ministers) en een (Europese) *Commissie* welke de uitvoerende macht uitoefenen (in hoofdzaak de eerste); bijgestaan door het niet-autonoom *Economisch en Sociaal Comité* dat alleen adviserend optreedt; een (parlementaire) *Vergadering* welke het democratisch toezicht zou moeten verzekeren en een *Hof van Justitie* dat, als onafhankelijk gerechtsapparaat, de eerbiediging van het recht waarborgt bij de interpretatie en toepassing van het verdrag. ⁽¹⁴⁾

De nauwe associatie der lid-staten op het gebied van het handelsverkeer stelt echter ook een solidariteit tussen de Zes voorop om ieder van hen bij te staan zich zonder overmatige offers aan de nieuwe economische organisatie aan te passen en ten volle de daaraan verbonden voordelen en vruchten te plukken. Van daar dat nog enkele andere bijgevoegde lichamen met speciaal financieel-technisch karakter in het verdrag zijn voorzien, welke hier echter verder onbesproken blijven: de *Europese Investeringsbank* die tot taak heeft de financiering te vergemakkelijken van projecten van Europees belang, van projecten strekkende tot readaptatie van ondernemingen en gemeenschappelijke ontwikkeling van achtergebleven gebieden in de Gemeenschap; het *Europese Sociaal Fonds* welk voor doel heeft de sociale gevolgen van de Gemeenschappelijke Markt op te vangen en aldus de werknemers en ook de nationale economieën te beschermen tegen de gevaren welke kunnen oprijzen door de aanpassing aan de nieuwe structuur; verder nog het *Investerings-*

fonds voor de Overzeese Gebieden, het *Valutafonds*, enz. Aldus hoopt men te bereiken dat het voordeel van de enen tevens het voordeel van de anderen zal zijn ⁽¹⁵⁾

A. De Raad.

10. De Raad van ministers, een intergouvernementele instelling, is samengesteld uit — normaliter aan instructies gebonden — vertegenwoordigers der zes regeringen, één per lid-staat. ⁽¹⁶⁾ Daar de werking van de Gemeenschap volgens de termen van het verdrag geleid wordt door het orgaan waarin de lid-staten vertegenwoordigd zijn en waartoe de door de respectieve regeringen aangewezen ministers behoren, is de Raad het hoogste en werkelijk uitvoerende orgaan van de Gemeenschap. De Raad zorgt voor de *coördinatie* van het algemeen economisch beleid der lid-staten en bezit onder de in het verdrag gestelde voorwaarden beslissingsbevoegdheid. ⁽¹⁷⁾

11. Hoe oefent de Raad zijn beslissingsbevoegdheid uit? Volgens de gevallen, door het verdrag voorzien, neemt de Raad zijn besluiten bij verschillende stemprocedures, namelijk met eenstemmigheid, met gewone en gekwalificeerde meerderheid van stemmen. a) De *gewone* (volstreckte) meerderheid, die actueel onder de zes lid-staten ook een gekwalificeerde meerderheid is (4 stemmen op 6 of 2/3 meerderheid) is van toepassing wanneer het verdrag niet een andere meerderheidsstemming vereist voor het nemen van een rechtsgeldig besluit. In de regel zal deze wijze van stemmen eerder de uitzondering zijn en dan nog wel voor aangelegenheden van minder belang en voor kwesties van procedure. ⁽¹⁸⁾ b) In geval van *gekwalificeerde* meerderheid is de weging van stemmen onder de lid-staten als volgt vastgesteld: Duitsland, Frankrijk en Italië elk 4 stemmen; België en Nederland elk 2 stemmen; Luxemburg 1 stem, d. i. in totaal 17 stemmen. De gekwalificeerde meerderheid bedraagt 12 stemmen. Dat heeft voor gevolg dat deze soort meerderheid slechts kan bereikt worden door de 3 grote lid-staten samen of door twee grote lid-staten samen met België of Nederland. Eén van de grote landen zal niet kunnen beletten dat een geldig besluit tot stand komt wanneer hij alleen staat of slechts Luxemburg aan zijn zijde heeft. Hij zal dat wel kunnen, wanneer hij de steun heeft van België of Nederland. Daar echter de drie groten samen de vereiste gekwalificeerde meerderheid bereiken en bijgevolg de Benelux-staten van de Gemeenschap kunnen overstemmen voorziet het verdrag uitdrukkelijk dat ten minste 12 stemmen volstaan wanneer besluiten krachtens het verdrag op voorstel van de Commissie moeten worden genomen. ⁽¹⁹⁾ Ingeval van niet-verplichte medewerking van de Commissie moet de gekwalificeerde meerderheid minstens 4 landen verenigen, zodat alsdan het stemmenaantal der drie grote landen alleen niet meer kan volstaan. ⁽²⁰⁾ c) De Raad besluit met *eenstemmigheid* in alle vraagstukken waarbij de politiek van de lid-staten betrokken is, vooral tijdens de overgangperiode alsook wanneer het gaat om een aanvulling of wijziging van het verdrag. ⁽²¹⁾ d) Daarnaast voorziet het verdrag enkele bijzondere gevallen, omschreven in de art. 44 en 203 waarbij in de schoot van de Raad een *speciale* meerderheid wordt vereist. ⁽²²⁾

12. Het verscheiden en ingewikkeld karakter van de stemmenprocedure wijst er al onmiddellijk op hoezeer de beslissingsbevoegdheid van de Raad uitgebreid en genuanceerd is. In feite heeft men aan de

Raad de taak opgedragen de politiek van de Gemeenschap te bepalen en de beslissende maatregelen te nemen voor de toepassing van het verdrag. Een enorme taak. Met opzet werd zijn bevoegdheid derwijze geregeld dat alle risico's kunnen worden ondervangen in verband met een eventuele verstoring van het evenwicht der lid-staten tijdens de periode waarin een gemeenschappelijk beleid nagestreefd wordt (23). Van de Raad wordt dus verwacht dat het «het passend institutioneel instrument zal zijn waarmede het nationaal beleid van de respectieve regeringen geharmoniseerd en een gemeenschappelijk economisch beleid gevoerd kan worden (24).

13. De praktijk echter zal uitwijzen of het aan de Raad toegewezen mechanisme van verstrekkende bevoegdheden de vruchten zal afwerpen die men ervan verwacht. Men staat hier werkelijk voor een experiment waartegenover de meesten niet erg optimistisch gestemd zijn. Immers, het is opvallend hoezeer de Raad van de E.E.G. op het stuk van bevoegdheden afwijkt van de Raad in de E.G.K.S. Bij de E.E.G. is de Raad het overwegend uitvoerend orgaan van de Gemeenschap, wat voortdurend politiek overleg noodzakelijk maakt om de nationale belangen met elkaar in overeenstemming te brengen.

Bij de E.G.K.S. daarentegen, komt het initiatief en de beslissingsbevoegdheid in hoofdzaak toe aan een supranationaal orgaan, de Hoge Autoriteit. De Raad vervult er de rol van schakel te zijn tussen het nationale en supranationale plan (25). De Hoge Autoriteit, met beperkte maar reële bevoegdheden bekleed, is het uitvoerend en verordenend orgaan bij uitstek. Uiteraard impliceert deze bijzondere regeling van bevoegdheden in de E.G.K.S. een zekere dosis supranationalisme, t.t.z. een overdracht van interne soevereiniteit aan een supranationaal orgaan, de Hoge Autoriteit, waaraan de macht wordt overgedragen om de onderdanen van de verdragstaten op het nationaal grondgebied te verplichten en te dwingen. Dat een dergelijke supranationale structuur zich binnen het kader van de E.E.G. niet heeft kunnen herhalen is te wijten aan de reactie die zich na de verwerping van de E.D.G. (Europese Defensiegemeenschap) heeft doorgezet waardoor elk supranationaal opportunisme in discretiet werd gebracht. Dat is dan ook de uiteindelijke reden waarom in de E.E.G. de Raad en niet de (Europese) Commissie, die in feite de tegenhanger zou moeten zijn van de Hoge Autoriteit, de voornaamste rol speelt (26).

14. Deze stand van zaken doet vanzelfsprekend tal van problemen oprijzen waarvan de oplossing niet altijd gemakkelijk zal zijn. Vooral op het gebied van de verantwoordelijkheid van de ministers, die deel uitmaken van de Raad, staat men voor een toestand die zeker een unicum is in het publiek recht. De verantwoordelijkheid van de betrokken ministers is dubbel. Op de eerste plaats zijn zij als vertegenwoordigers van hun land verantwoordelijk vóór hun eigen nationaal parlement. Daarnaast zijn zij echter ook deelgenoten in een soort van collegiale en collectieve verantwoordelijkheid wanneer zij in de Raad besluiten nemen, vooral bij gewone meerderheid. Maar deze laatste verantwoordelijkheid is politiek niet georganiseerd. De Vergadering die slechts over zeer schaarse bevoegdheden beschikt en slechts controlerend kan optreden tegenover de Commissie kan de ministers niet doen aftreden. Aan de ene kant komt dit zeer eigenaardig voor, maar aan de andere kant is het ondenkbaar dat de ministers op last van de Vergade-

ring zouden aftreden als wanneer zij in eigen land het vertrouwen hebben van het parlement. Maar precies omdat de bevoegdheid van de Raad feitelijk de hele Gemeenschap beheerst schept de afwezigheid van enig democratisch toezicht op de Raad als Raad een zeer ernstig probleem. Vandaar dat men de ministers al afgeschilderd heeft als kleine verlichte despoten die aan niemand verantwoordelijkheid verschuldigd zijn (27). Men heeft getracht te bewijzen dat de Raad wel op parlementaire wijze gecontroleerd wordt, namelijk door het feit dat elke betrokken minister vóór het parlement van zijn land verschijnt. De vraag is echter: hoe? Het is zeer goed mogelijk dat een minister in eigen land een stelling, aangenomen in de Raad, zal moeten rechtvaardigen die geheel in tegenspraak is met het standpunt dat hij tevoren had ingenomen. Zal men de minister in eigen land rekenschap mogen vragen over zijn collectieve aansprakelijkheid (28)? Zullen de ministers niet gehouden zijn door een soort beroepsgeheim waarachter zij zich zullen verschuilen om niet te moeten bekendmaken wat in de Raad is gebeurd? Men heeft hierop geantwoord met te zeggen dat men rekent op de pers (29). Maar senator de la Vallée Poussin, die in de senaat zich hierover zeer bekommerd heeft uitgelaten, is van oordeel dat het niet goed is dat een internationale organisatie werkt op basis van indiscreties van de pers. Het feit dat men eigenlijk niet of zeer moeilijk zal te weten komen wie eigenlijk aansprakelijk kan worden gesteld is van belang wanneer wij verder het controlerecht van de Vergadering tegenover de Commissie zullen bespreken.

15. Maar nog andere kritiek treft het aangenomen systeem. Men heeft gezegd dat de Raad het orgaan van de Gemeenschap is dat het meest door de nationale eisen zal getroffen worden en tevens het slechtst geplaatst is om voor een internationale oplossing te zorgen (30). De vrees is tot uiting gekomen dat de ministers, die de druk der nationale belangen ondergaan en aan de wisselvalligheden van de binnenlandse politiek blootstaan, de volgehouden en opbouwende actie, welke de ontwikkeling van de E.E.G. zal vergen, niet zullen kunnen voeren (31). Talrijke vragen stellen zich. Welke moeilijkheden zal de minister niet onder vinden vóór eigen parlement wanneer hij, teruggekeerd in zijn land, maatregelen zal moeten nemen welke tegen de nationale belangen indruisen (32)? Zal het gebrek aan ministeriële stabiliteit in een of meerdere lid-staten (Frankrijk bijvoorbeeld) niet een nadelige weerslag hebben op het internationaal vlak (33)? Zullen de betrokken ministers, die op het terrein van de binnenlandse politiek over het algemeen al voor een zware opdracht staan, hun taak nog aankunnen wanneer zij persoonlijk de werkzaamheden zullen moeten volgen van Benelux, E.G.K.S., Raad van Europa, E.O.E.S. en nu de E.E.G. en Euratom? Natuurlijk zal niet altijd dezelfde minister in de Raad afgevaardigd zijn, wat zal afhangen van de agenda der problemen. Maar het vraagstuk blijft gesteld. In ons land heeft men zich van deze toestand terzake reeds rekenschap gegeven wanneer men tijdens de besprekingen in het parlement de vraag heeft gesteld of de oplossing niet moet worden gezocht in de benoeming van een minister van Europese zaken en in de aanstelling van staatssecretarissen (34).

16. Niettegenstaande alles, rekent men er op dat dit bij uitstek pragmatisch systeem onder morele druk goed zal werken (35). De goede trouw onder de lid-staten en de goede wil onder de ministers in de Raad zullen zeker hun stempel drukken op het wellukken

of falen van de Gemeenschap. Het is altijd goed met een zekere dosis optimisme van wal te steken. Onder-tussen echter heeft de eenstemmigheid in de Raad, wat het vetorecht laat bestaan, aan de E.E.G. al een weinig bemoeiigend vertrek bezorgd. Het feit dat de ministers, te Parijs vergaderd om de zetel voor de Europese Gemeenschappen en instellingen aan te duiden, tot geen akkoord geraakten, is een treffende illustratie van het klimaat waarin de nationale stre-vingen met elkaar in botsing komen. Sommigen ge-waagden al van een eerste schipbreuk van de Ge-meenschap, anderen noemden het op meer ironische wijze een valse start ⁽³⁶⁾. Wat er ook van zij, van het vetorecht, waarover reeds zoveel ongunstigs werd gezegd in verband met zijn verlammeende werking in de Veiligheidsraad der V.N., mag evenmin verwacht worden dat de gang van zaken in de E.E.G. erdoor vergemakkelijkt zal worden ^(36bis).

B. De Commissie.

17. De Commissie is een college van 9 leden, met collectieve verantwoordelijkheid, door de regeringen der lid-staten in onderlinge overeenstemming benoemd op grond van hun bevoegdheid en onafhankelijkheid voor een periode van 4 jaar. Haar leden zijn herbe-noembaar. Niet meer dan 2 leden mogen dezelfde nationaliteit bezitten, dit om te verhinderen dat één staat of bepaalde statengroepen het overwicht zouden hebben in de Commissie. ⁽³⁷⁾

18. De Commissie is het eigenlijke Europese orgaan van de Gemeenschap. In tegenstelling met wat men normaal had mogen verwachten, na het geslaagd expe-riment van de Hoge Autoriteit in de E.G.K.S., is zij slechts in ondergeschikte orde bij de uitvoerende macht in de E.E.G. betrokken. Zij heeft tot taak toe te zien op de toepassing van de bepalingen van het verdrag en van de voorzieningen welke de instellingen krachtens het verdrag treffen. ⁽³⁸⁾ De haar toegekende beslis-singsbevoegdheid, die o. m. betrekking heeft op de vrijwaringsbedingen (administratie) is uiterst miniem. Waar het verdrag het uitdrukkelijk voorschrijft of wanneer de Commissie het nodig acht doet zij aanbe-velingen en brengt zij adviezen uit. Zij oefent ook de bevoegdheden uit welke de Raad haar verleent ter uitvoering van de regels die hij vaststelt. Dit is zeer belangrijk want hierdoor kan *overdracht van bevoegdheid* gebeuren van de Raad op de Commissie. De Com-missie heeft verder het recht alle inlichtingen in te winnen en alle noodzakelijke verificaties te verrichten binnen de grenzen en onder de voorwaarden door de Raad overeenkomstig de bepalingen van het verdrag vastgesteld. Bij het ontwerpen van haar voorstellen is de Commissie in vele gevallen ertoe gehouden om het advies van het Sociaal en Economisch Comité te verzoeken. De Commissie neemt verder het financieel en administratief beheer van de Gemeenschap waar. ⁽³⁹⁾ De Gemeenschap die rechtspersoonlijkheid bezit ⁽⁴⁰⁾ wordt door de Commissie in rechte verte-genwoordigd bij de onderhandelingen met derde landen en internationale organisaties. De Commissie verte-genwoordigt eveneens de Gemeenschap vóór de Ver-gadering aan wie zij jaarlijks vóór de opening van de zitting verslag moet uitbrengen over de werk-zaamheden van de Gemeenschap. Het verslag wordt gepubliceerd. Wanneer zij een motie van afkeuring oploopt over haar beleid volgens de bij het verdrag vereiste meerderheid (2/3) is zij tot collectief ontslag verplicht.

19. In de praktijk zal de voornaamste opgave van

de Commissie erin bestaan een wegbereider te zijn van de beslissingen van de Raad van ministers. Haar recht van initiatief is uitermate belangrijk. Haar voor-stellen die aan de Raad voor beslissing dienen voorge-legd kunnen door deze laatste goedgekeurd, afgewezen of gewijzigd worden.

In het laatste geval echter is eenstemmigheid in de Raad vereist, slechts in een paar in het verdrag ver-melde gevallen gekwalificeerde meerderheid. Raad en Commissie raadplegen elkaar en bepalen in onderlinge overeenstemming de wijze waarop zij samenwerken. De Commissie neemt haar besluiten bij *meerderheid van stemmen*. De onafhankelijkheid van haar leden geldt zowel tegenover de Raad als tegenover de lid-staten afzonderlijk. Daarom moeten haar leden de verzekering bieden dat zij slechts de doelstellingen van de Gemeenschap nastreven en zich niet door nationale belangen of wensen van bepaalde groepen laten leiden. De regeringen der Zes op hun beurt ver-plichten er zich toe de onafhankelijkheid van de leden van de Commissie in acht te nemen. ⁽⁴¹⁾

20. De Commissie roept door de wijze van benoeming van haar leden en door haar samenstelling onbetwist-baar herinneringen op aan de Hoge Autoriteit van de E.G.K.S. Er bestaat echter een fundamenteel verschil tussen beide instellingen. Zoals hoger aangestipt, is het in de E.E.G. niet de Commissie maar de Raad die in feite de bindende besluiten neemt, terwijl bij de E.G.K.S. de Europese Hoge Autoriteit verordenend en uitvoerend optreedt en de Raad slechts adviserend werkt. Ook de Commissie draagt dus de sporen van de toegevingen die door de onderhandelende landen wer-den gedaan om een overeenkomst mogelijk te maken. Wat niet belet dat algemeen betreurd wordt dat haar bevoegdheid ontoereikend is. Als stuwend element van de Gemeenschap is zij inderdaad beroofd van de preroga-tieven waarover zij normaal had moeten kunnen beschikken om haar Europese taak optimaal te ver-vullen. Men mag zeggen dat de Commissie met het-zelfde gewaad als de Hoge Autoriteit werd getooid maar dat haar zakken werden geleidigd. Ondertussen kan men zich troosten met de gedachte dat de Com-missie bestemd is om in de toekomst eens het Hoog Gezag te worden wanneer de E.E.G. in de richting van een supranationale Gemeenschap zal geëvolueerd zijn. Zeer veel zal afhangen van de wijze waarop de Commissie zich van haar taak zal kwijten. Rekening houdend met het feit dat de Raad het al zeer druk zal hebben is het bijna zeker dat de Raad voortdurend zal moeten steunen op het werk van de Commissie. Aan de Commissie is het dus getuigenis af te leggen van haar Europees denken en handelen wat zijn uit-drukking moet vinden in een Europese politiek die aan de Raad moet worden voorgesteld. ⁽⁴²⁾

21. *Verordeningen, richtlijnen, beschikkingen.* Juri-disch belangrijk is het zeker te weten welke de rechts-kundige draagwijdte is van de uitspraken door de Commissie en vooral door de Raad genomen in het kader van hun bevoegdheden. Beide instellingen stel-len voor de vervulling van hun taak verordeningen en richtlijnen vast, geven beschikkingen en brengen aan-bevelingen of adviezen uit. De *verordeningen* (règle-ments) hebben een algemene strekking, zijn verbind-end in al hun onderdelen en zijn rechtstreeks toe-passelijk in elke lid-staat; *richtlijnen* (directives) zijn verbindend ten aanzien van het te bereiken resultaat voor de lid-staten waarvoor zij bestemd zijn doch laten aan de nationale instanties de keuze van vorm en middelen; *beschikkingen* (décisions) zijn verbindend in al hun onderdelen voor diegenen tot wie zij uit-

drukkelijk gericht zijn; *aanbevelingen* (recommandations) en *adviezen* (avis) zijn niet verbindend. (43)

C. De Vergadering.

22. De Vergadering is het Parlement van de Gemeenschap. Zij is samengesteld uit vertegenwoordigers van de volkeren van de staten die in de Gemeenschap zijn verenigd. Derhalve zijn deze afgevaardigden niet als staats- maar als volksvertegenwoordigers te beschouwen (44). De Vergadering bestaat uit 142 afgevaardigden die de nationale parlementen uit hun midden aanwijzen. Aanvankelijk zullen dus alle leden van de Vergadering parlementsleden zijn die daartoe door een getrapte verkiezing worden aangeduid. Het aantal afgevaardigden per lid-staat is op basis van het beginsel van gewogen evenredigheid vastgesteld als volgt: België en Nederland elk 14, Luxemburg 6, Duitsland, Italië en Frankrijk elk 36 (45).

23. Daar de aangeduide parlementsleden, die zitting zullen hebben in de Vergadering, welke gemeen is aan drie Gemeenschappen (E.G.K.S., E.E.G. en Euratom), naast hun nationaal mandaat voor een zware opgave zullen staan, werd in ons land en ook in sommige andere betrokken staten van de Gemeenschap de wens geuit om vaste plaatsvervangers aan te duiden (46). Zolang er geen full-time Europees mandaat bestaat is dat een billijke oplossing welke nog andere voordelen biedt. Zij zou niet alleen de vervulling van het nationaal mandaat minder in de weg staan, bovendien zou het een groter aantal parlementsleden toelaten aan het internationaal leven deel te nemen. Noch het verdrag van de E.G.K.S. noch het verdrag van de E.E.G. voorziet een systeem van plaatsvervangers. Daarin voorzien zou in feite op een aanvulling van het verdrag neerkomen wat de bij het verdrag voorziene procedure in dergelijk geval zou in werking stellen. Nochtans meent men de kwestie der plaatsvervangers in een aanvullend protocol te kunnen regelen. Een Belgisch senator die zich heeft uitgesproken ten voordele van het systeem van plaatsvervangers heeft berekend dat 35 dagen per jaar nodig zijn alleen om de vergaderingen van de Raad van Europa bij te wonen zonder daaronder de dagen voor de verplaatsingen te begrijpen; voor het bijwonen van de werkzaamheden van de E.G.K.S. waren er niet minder dan 42 dagen nodig. Voegt men daar dan de dagen bij nodig om een normale werking van de nieuwe Gemeenschappen te verzekeren, dan zou het parlements lid, tevens lid van de Vergadering, daaraan per jaar reeds meer dan 100 dagen moeten besteden, zegge meer dan 3 maand, steeds zonder van de verplaatsingen te gewagen (47).

24. Er dient echter aangestipt dat de kwestie van het dubbel mandaat zich slechts voorlopig stelt. Want de Vergadering is krachtens het verdrag belast met het opstellen van plannen voor het houden van rechtstreekse algemene verkiezingen van haar leden volgens een in alle lid-staten eenvormige procedure. Nadien zal de Raad met eenstemmigheid de bepalingen ervan moeten vaststellen en ter goedkeuring aanbevelen volgens de in ieder land grondwettelijke procedure. Het lijkt geen twijfel dat het gezag van een Vergadering, samengesteld op basis van rechtstreekse algemene verkiezingen, onbetwistbaar groter zal zijn dan de Vergadering bestaande uit parlementsleden op grond van een getrapte verkiezing. Dan immers zal men mogen zeggen dat de Vergadering werkelijk de uitdrukking zal zijn van de Europese Gemeenschap. Maar het is nog te vroeg om te zeggen wanneer de eerste Europese verkiezingen zullen

worden gehouden. Het opstellen van een eenvormige verkiezingsprocedure voor de lid-staten is niet zo gemakkelijk. De werkelijkheid zal in alle geval zijn dat ongeveer 5 miljoen Belgen naar de stembus zullen trekken om 14 volksvertegenwoordigers voor België te kiezen. Over het tijdstip waarop deze verkiezingen moeten doorgaan, schijnt geen eensgezindheid te bestaan. Er zijn er die uitdrukkelijk voorbehoud maken om de leden van de Vergadering binnen een betrekkelijk korte tijdspanne bij algemeen stemrecht te laten verkiezen. Meestal verklaart deze stelling hun scepticisme tegenover de economische integratie die spoedig in een politieke integratie zou uitmonden. Anderen, die in het spoor lopen van de Europese Beweging, welke niet ophoudt alle initiatieven te stimuleren met Europees karakter, dringen intengendeel aan om deze verkiezingen zo spoedig mogelijk te doen doorgaan. Wij geloven dat een overhaastig optimisme en een al te vreesachtig scepticisme elkaar op het gepaste ogenblik zullen tegemoet treden om de datum vast te leggen waarop de eerste Europese afgevaardigden zullen worden verkozen (48).

25. De opmerking die in de Deutsche Bundestag werd gemaakt dat de positie en de bevoegdheden van de Vergadering belangrijker zijn dan de wijze waarop en wanneer de Vergadering bij algemeen stemrecht zal worden samengesteld is pertinent (49). Uit de ervaring die men heeft van de Gemeenschappelijke Vergadering van de E.G.K.S. is gebleken dat er geen reden bestaat om zich ongerust te maken over het feit dat de Vergadering voorlopig uit nationale afgevaardigden zal bestaan. De afgevaardigden zullen zich opnieuw volgens hun politieke overtuiging groeperen en aldus aan de Vergadering een soort typische gemeenschapsvorm geven. In het belangwekkend verslag « Getuigenis over de Gemeenschap der Zes » stipt de heer Wigny aan, « dat uit de werkzaamheden van de Vergadering van de E.G.K.S. gebleken is dat er in het begin alleen « nationale delegaties » waren. Maar spoedig hebben al deze mannen, die bijeengekomen waren om Europese zaken te behandelen elkander over de opgeheven grenzen heen gevonden en zich naar geestverwantschap gegroepeerd. » (50).

26. Men kan het betreuren of niet maar het is een feit dat op het stuk van bevoegdheden de Vergadering maar zeer karig werd bedeeld. Volgens de termen van het verdrag heeft de Vergadering tot taak de haar toegekende bevoegdheid uit te oefenen om te *be-raadslagen*, te *besluiten* en *toezicht* uit te oefenen. Theoretisch ligt de voornaamste bevoegdheid van de Vergadering zeker op het gebied van de controle welke zij kan uitoefenen op het beleid van de Commissie bij middel van het vragenrecht (51) en het recht van afkeuring t.o.v. het haar jaarlijks door de Commissie voorgelegd verslag over de werkzaamheden van de Gemeenschap. Zij is immers bevoegd de Commissie tot collectief aftreden te dwingen door het aannemen van een motie van afkeuring over haar beleid wanneer dit geschiedt met een meerderheid van $\frac{2}{3}$ der uitgebrachte stemmen en bij meerderheid van de Vergadering. Maar wegens het tweeslachtig karakter van de uitvoerende macht binnen de E.E.G. komt het controlerecht van de Vergadering op de Commissie eerder illusoir voor. Daar de Raad als Raad, belast met de eigenlijke uitvoerende macht, volgens het verdrag niet aansprakelijk is, wordt aldus op het orgaan dat in laatste instantie beslist op het internationale vlak geen controle uitgeoefend. Wie zal dan wel verantwoordelijk zijn tegenover de Vergadering? De Commissie. Wij hebben de indruk dat de Vergadering zich wel zal wachten de Commissie

naar huis te zenden wanneer zij niet in staat is om, aan de hand van de gedragingen van de Raad, de verantwoordelijkheid in globo vast te stellen. Maar vermits men hoopt dat de Commissie zich eens zal bewegen op supranationaal vlak, zoals de Hoge Autoriteit in de E.G.K.S., is deze kritiek slechts van voorbijgaande aard.

Daarnaast bezit de Vergadering toch nog enkele andere bevoegdheden die o.m. betrekking hebben op de medezeggenschap bij het sluiten van akkoorden tussen de Gemeenschap en derde landen ⁽⁵²⁾, op het nemen van beslissingen tot aanvulling of verbetering van het verdrag ⁽⁵³⁾, op de eventuele herziening van het verdrag ⁽⁵⁴⁾ en op de goedkeuring van de begrotingen ⁽⁵⁵⁾. In de overige gevallen bestaat de verplichting niet de Vergadering te raadplegen, wat evenwel niet wil zeggen dat raadpleging niet wenselijk of niet toegelaten zou zijn.

27. Wanneer men erover akkoord gaat te zeggen dat de Vergadering de aangewezen instelling is om het democratisch toezicht te verzekeren, kan men de haar toegewezen bevoegdheid moeilijk anders dan ontoereikend noemen. Normaal en wenselijk zou geweest zijn dat de overdracht van bepaalde bevoegdheden van de nationale parlementen op het Parlement van de Gemeenschap zou hebben plaatsgehad. Dat is niet gebeurd. Zekere bevoegdheden zijn precies naar de Raad « afgezeild » in plaats van naar de Vergadering die, zoals hoger gebleken is, slechts een zeer bescheiden recht van toezicht en helemaal geen wetgevende bevoegdheid bezit. ⁽⁵⁶⁾ Ook hier zal men moeten vertrouwen op de toekomst opdat hier verandering zou in komen. De hoop zal wellicht niet ijdel zijn dat de Vergadering, wanneer zij eenmaal zal functioneren geleidelijk de bevoegdheden en taken tot zich zal trekken die haar niet van meetaf door het statuut van de E.E.G. zijn toegewezen. Er bestaan twee belangwekkende precedents: de Raadgevende Vergadering van de Raad van Europa en ook de Gemeenschappelijke Vergadering van de E.G.K.S. ⁽⁵⁷⁾

D. Het Hof van Justitie.

28. Daar het opzet van deze bijdrage voornamelijk voornoemde instellingen betreft, valt een nauwkeurige omschrijving van taak en bevoegdheden van het Hof van Justitie buiten het bestek van deze bijdrage. Stippen wij alleen maar aan dat het Hof als onafhankelijk gerechtssapparaat de eerbiediging van het recht bij de uitlegging en toepassing van het verdrag verzekert. Het Hof zal werken zowel voor de E.E.G. als voor Euratom en ook het Hof van de E.G.K.S. vervangen met instandhouding evenwel van de bij elk van de verdragen voorziene bevoegdheden. Het Hof is samengesteld uit 7 rechters, bijgestaan door 2 advocaten-generaal. Daar de taak van het Hof, dat nu voor 3 Gemeenschappen moet optreden, aanzienlijk is toegenomen mag worden verwacht dat het aantal rechters zal worden opgevoerd. ⁽⁵⁸⁾

E. Het Economisch en Sociaal Comité.

29. Een Economisch en Sociaal Comité met raadgevende bevoegdheid, samengesteld uit vertegenwoordigers van alle sectoren van het economisch en sociaal leven (producenten, werknemers, landbouwers, vervoerders, handelaars en ambachtslieden, vrije beroepen en van het algemeen belang) verstrekt deskundige adviezen ofwel op verplicht verzoek van Raad of Commissie ofwel op initiatief van deze. Daar het in hoofdzaak gaat om technische vraagstukken worden

haar vertegenwoordigers benoemd in hun persoonlijke hoedanigheid, voor een termijn van 4 jaar; zij zijn herbenoembaar. Het aantal leden per lid-staat is als volgt geregeld: Duitsland, Frankrijk en Italië 24; België en Nederland 12; Luxemburg 5, d. i. in totaal 101 leden. ⁽⁵⁹⁾

Algemeen besluit.

30. Uit dit beknopt overzicht van de opdracht en bevoegdheden van de instellingen der Europese Economische Gemeenschap is, zo menen wij, voldoende gebleken hoe log, ingewikkeld en soms verward de institutionele structuur voorkomt. Zij draagt zichtbaar de sporen van de felle strijd die zich binnen de muren van de conferentiezaal tussen voor- en tegenstanders van het beginsel van supranationalisme heeft afgespeeld. Om een herhaling van de E.D.G.-fiacso te voorkomen is veel toegegeven... om toch maar tot een verdrag te komen dat de grenzen van de partiële integratie (E.G.K.S.) zou opheffen en de samenwerking op het vlak van de algemene economie zou brengen. Overtuigd van de zin voor de werkelijkheid dat politiek de kunst is van wat mogelijk is, heeft men uiteindelijk de voorkeur gegeven aan een verdrag, bestaande uit niet minder dan 248 artikelen met daarbij gevoegde protocollen en bijzondere overeenkomsten. Men heeft de wanorde, de leemten en tekortkomingen in het verdrag aanvaard boven een « volmaakt werktuig dat niet aanvaardbaar was en onbenut zou blijven liggen ». De moeilijkheden die zich tijdens de onderhandelingen over het verdrag duidelijk geaffirmeerd hebben spruiten voort uit het feit dat men in de E.E.G. niet tot het aanvaarden van een supranationaal gezag is kunnen komen. Dat heeft voor gevolg gehad dat men aan de geprefabriceerde instellingen, naar het model van de E.G.K.S., op het stuk van bevoegdheden en opdrachten een andere inhoud moest geven. De gebrekkige inrichting van het gezag binnen de Gemeenschap is er het gevolg van. Vandaar dat men gezegd heeft dat de E.E.G. geen eigenlijke Gemeenschap is en derhalve een vals etiket draagt. De nationale souvereiniteit der verdragstaten blijft de grondslag van het verdrag.

31. De weigering om een gedeelte van de interne souvereiniteit prijs te geven zal als compensatie een verdubbelde ijver en goede wil van de zes landen vergen om de Gemeenschap op gang te brengen en de goede werking van haar instellingen te verzekeren. Precies van de verstandhouding en goede trouw onder de Zes zal afhangen of de E.E.G., welke slechts embryonale kenmerken van supranationalisme vertoont, zich geleidelijk in de richting van een stevige supranationale Gemeenschap zal ontwikkelen.

De E.E.G. is geen eind- maar een vertrekpunt « voor een lange reis in de toekomst waarin nog alles mogelijk zal zijn ». ⁽⁶⁰⁾ Het uiteindelijke doel is een Politieke Gemeenschap t.t.z. een Europese politieke Autoriteit met werkelijke macht en verantwoordelijkheid. De E.E.G. die alle aspecten raakt van de economische en sociale samenstelling des Zes postuleert de oprichting van een politieke eenheid. ⁽⁶¹⁾ Is de achteruitgang in de E.E.G. met betrekking op de uitoefening van de uitvoerende macht aan de ene kant een feit, aan de andere kant is de verruimde samenwerking op economisch plan zeker een aanwinst. Een stap vooruit en een stap achteruit, zoals in de processie van Echternach. Er is dus vooruitgang. Ondertussen zouden de zes landen alles in het werk moeten stellen om ook een werkelijke Gemeenschap van geestelijke belangen na te streven, de enige die de mensen op

duurzame wijze kan verenigen. Het recente voorval van gebrek aan eenstemmigheid in de Raad van ministers in verband met de aanduiding van de zetel der Europese Instellingen, is een treffende illustratie van het feit dat nog zoveel egoïsme moet overwonnen worden, zoveel weerstand terzijde geschoven, zoveel ressentiment vergeten en zoveel vooroordeel uitgeroerd. De machtswil van de economische argumenten, de onbuigzaamheid van de techniek en het kil materialisme zullen niet volstaan om Europa economisch en politiek duurzaam te maken. Het licht en de warmte van de solidariteit onder de staten, van de broederlijkheid en naastenliefde onder de volkeren van Europa, lijkt ons een conditio sine qua non. (62)

FERNAND BOGAERT,
Advocaat te Aalst.

(1) Vóórgeschiedenis — Na de mislukking van de voorgenomen oprichting ener Europese Defensiegemeenschap (EDG) in 1954, in hoofdzaak gesteund op politieke beginselen, werd door de Ministers van Buitenlandse Zaken der Beneluxlanden het initiatief genomen om de idee van Europese Integratie, maar thans in *economische* zin, opnieuw kracht bij te zetten. In een gemeenschappelijk memorandum, gericht aan de andere E.G.K.S.-partners werd de «relance européenne» voorgesteld. Dit Benelux-memorandum zou tot grondslag dienen voor de Conferentie te Messina onder de zes E.G.K.S.-landen gehouden van 1 tot 3 juni 1955. Door het aanvaarden van de «Resolutie van Messina» verklaarden de zes regeringen zich akkoord over het beginsel van de oprichting ener gemeenschappelijke markt. Daarop werd een Intergouvernementeel Comité, dat vanaf 1 juli 1955 zijn werkzaamheden te Brussel aanvatte, ermee belast in een verslag, dat op 21 april 1956 werd ingediend, de middelen aan te geven om de nagestreefde doeleinden te bereiken. Op 29 mei 1956 werd door de Ministers van Buitenlandse Zaken der Zes een Intergouvernementele Conferentie voor de Gemeenschappelijke Markt en Euratom te Venetië ingesteld, welke haar werkzaamheden te Brussel voortzette met het oog op de uitwerking van de verdragen tot oprichting van de E.E.G. en Euratom. Aan het slot van deze lange reeks van besprekingen, vergaderd te Rome, volgde op 27 maart 1957 door de regeringen der Zes de ondertekening der verdragen en nadien de goedkeuring in de respectieve parlementen. Voorzitter van de Interimaire Commissie der Zes was de Belg Baron Snoy et d'Oppuers, secretaris-generaal bij het Ministerie van Economische Zaken.

(2) Het doel van de associatie is: het bevorderen van de economische en sociale ontwikkeling van de landen en gebieden alsmede de totstandbrenging van nauwe economische betrekkingen tussen hen en de Gemeenschap in haar geheel. Verdrag, art. 131 tot 136. Uit de parlementaire besprekingen rondom het E.E.G.-verdrag in de zes landen gevoerd is gebleken dat de kritiek, als zou de associatie een Europees neo-kolonialisme verwekken, ongegrond is. De ontwikkeling van de betrokken gebieden moet steunen op de beginselen van het Handvest der Verenigde Naties. De verstrekte hulp aan overzeese gebieden moet een materieel bewijs zijn van de wil om hun vooruitgang te bevorderen. (Furler CDU/CSU.) Worden de Afrikaanse volkeren aan zichzelf overgelaten dan zal hun ontwikkeling tegen Europa gericht zijn (Elbrächter DP/FVP). Zie H. Leynen, *Eurafrica in de kiem*, Tijdschrift voor Politiek, 7e jrg., nrl, p. 32.; *Chronique de Politique Etrangère, L'Association avec les territoires d'outre-mer*, vol. X, n° 4 tot 6, 1597 (Institut royal des relations internationales, Bruxelles) p. 505 e.v.

(3) Verdrag, art. 2, al. 1.

(4) Verdrag, art. 3. Ook gemeensch. beleid van vervoer en landbouw.

(5) Verdrag, art. 8. Zie J. Mertens de Wilmars, *Kalender van de Gemeenschappelijke Markt*, in de Nieuwe Gids, n° 4925; J. de Staercke, *De etappen van de Gemeenschappelijke Markt*, Tijdschrift voor Politiek, 7^e jrg., n° 1, p. 5 e.v.; Bohy, *Stadia en tijdschema*, verslag Bijzondere Kamercommissie, p. 12.

(6) Verdrag, art. 8, al. 6.

(7) P.A. Blaise, *Verslag over de Gemeenschappelijke Markt*, Tweede Congres van Den Haag 8-10 oktober 1953, p. 14 e.v.

(8) Volgens Stegner (Duitsland) is de Duitse Bondsrepubliek een «land van vrije markteconomie met monetaire tucht»; Frankrijk een «land van geleide economie met inflationistische strekking». In de commentaren rond de E.E.G. wordt ook gesproken over het compromis tussen liberalisme-kapitalisme en dirigisme-socialisme.

(9) Jacques Mertens de Wilmars, *Wat mag van de Gemeenschappelijke Markt verwacht worden?* in De Gids op Maatschappelijk Gebied, n° 11, nov. 1957, p. 853 e.v. Het Benelux-verdrag op 17 nov. 1957 door de drie landen «geparafeerd» en op 3 februari 1958 te Den Haag ondertekend beoogt de totstandkoming van een economische unie, hetgeen een veel nauwere economische samenwerking veronderstelt dan de eenvoudige douane-unie.

(10) V. Larock, Kamer van Volksvertegenwoordigers, Zitting 13 nov., 1957, Bekn. verslag p. 6.

(11) Een uitstekend overzicht over de Europese organi-

saties met economische inslag vindt men in het bijzonder verslag van de Senaat door J. Duvieusart, p. 8 e.v.

(12) J. Van Der Meulen, *L'Intégration économique européenne — Formes et méthodes*, p. 10 e.v. (Brussel 1953); P. Wigny, *Getuigenis over de Gemeenschap der Zes*, E.G.K.S., Verslag van de Commissie voor politieke aangelegenheden en voor de betrekkingen van de Gemeenschap met buitenlandse organen, 1957, p. 15 e.v.

(13) — Beknopt overzicht der instellingen der E.G.K.S. — Het E.G.K.S.-verdrag, een document van 95 artikelen, is onder de zes landen in werking getreden op 10 augustus 1952. Doel en functies van de instellingen zijn vastgelegd in de art. 3 en 5 v. h. verdrag. De aard van deze instellingen wordt door drie factoren bepaald: de noodzaak van een gemeenschappelijke markt, het supranationale karakter van de Gemeenschap en de beperkte soevereiniteitsoverdracht. Er is scheiding van bevoegdheden. De Hoge Autoriteit heeft tot taak de bij het verdrag vastgestelde doelstellingen te verwezenlijken waarvoor zij tegenover de Vergadering verantwoording verschuldigd is. Zij is een college van 9 onafhankelijke leden met reële bevoegdheden bekleed. Niet meer dan 2 leden mogen dezelfde nationaliteit bezitten; zij worden voor zes jaar benoemd en om de twee jaar vervangen door anderen en wel in een volgorde door het lot bepaald. De H-A zal alle documentatie die betrekking heeft op de gemeenschappelijke markt verzamelen en publiceren; zij zal directieven geven voor de ontwikkeling van de gemeenschappelijke markt en financiële hulp verlenen aan de ondernemingen en aan de arbeiders die ongunstige gevolgen ervan ondervinden. De zes landen verlenen aan de H-A alle volmachten voor de prijzen, productie en investeringen in zake kolen en staal. Door middel van besluiten (die in doel en middelen bindend zijn), aanbevelingen (die alleen in verband met een doel bindend zijn) en adviezen kan de Hoge Autoriteit van haar bevoegdheid gebruik maken. Zij beslist als onafhankelijke en collegiale autoriteit met meerderheid van stemmen. Het recht van veto is niet voorzien. Adviserende bijstand wordt verleend door het Raadgevend Comité, bestaande uit werkgemers, werknemers en verbruikers. Deskundige adviezen worden verstrekt over hoofdzakelijk technische vraagstukken. Dit, op verzoek van de Hoge Autoriteit die verplicht is advies te vragen wanneer een maatregel genomen moet worden die op de zes landen van toepassing is. De werkzaamheden van het Comité zijn belangrijk maar dragen geen politiek karakter. (Zie verslag P. Wigny, p. 43) 2. De Raad bestaande uit de zes ministers van economische zaken van de lid-staten heeft tot taak «overeenstemming tot stand te brengen tussen de activiteit van de Hoge Autoriteit en de activiteit van de regeringen die verantwoordelijk zijn voor de algemene economische politiek van hun land» (art. 26) Er kunnen geen besluiten genomen worden zonder de goedkeuring van de Hoge Autoriteit. Er heeft uitwisseling van inlichtingen en wederkerige raadpleging plaats. Het verdrag stelt de Raad kennelijk buiten de controle van de Vergadering, wat echter niet betekent dat deze geen druk op de Raad kan uitoefenen. Strikt genomen is de Raad, die belast is met de waarborging en de harmonisatie der nationale belangen niet verantwoordelijk tegenover de Gemeenschappelijke Vergadering. Maar de beïnvloeding over en weer is een feit. Aan de Gemeenschappelijke Vergadering, belast met de parlementaire controle is de Hoge Autoriteit verantwoordelijk over haar beleid verschuldigd. Sedert de oprichting van de E.E.G. en Euratom zal de Vergadering aan de drie gemeenschappen gemeen zijn. Zij komt eens per jaar bijeen om het jaarverslag van de Hoge Autoriteit te bespreken en aldus het democratisch karakter van deze instelling te beschermen. Zij kan door het aannemen van een motie van afkeuring met een 2/3 meerderheid de Hoge Autoriteit collectief tot ontslag dwingen. In de loop van haar kort bestaan heeft de Vergadering noch over een wetgevende bevoegdheid noch over verstrekkende budgettaire bevoegdheden beschikt en haar leden werden niet door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen aangeduid. Wat haar echter niet belet heeft haar controlerende taak nader te omschrijven, tot ontwikkeling te brengen en te vervullen. Furler, *Voorwoord*, Jaarboek-Handboek van de Gemeenschappelijke Vergadering 1957, E.G.K.S. Het Hof van Justitie heeft tot taak de in het verdrag neergelegde rechten te doen eerbiedigen. De democratie komt niet slechts tot stand door de politieke controle van de Vergadering doch ook door de juridische controle van het Hof. Het E.G.K.S.-verdrag werd gesloten voor een periode van 50 jaar. Op 10 februari 1958 loopt de overgangstermijn van vijf jaar ten einde waarna een herziening van het verdrag kan plaatshebben. Zie verder: Mr. W. Riphagen, *De juridische structuur der Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal*, Leiden 1955; Duvieusart, Verslag Bijzondere Senaatcommissie E.G.K.S. 1951-52, p. 53 e.v.; Bertrand, Verslag Bijzondere Kamercommissie E.G.K.S. 1952; R. Mayer, Toespraak voor de Gemeenschappelijke Vergadering 14 mei 1957, p. 34 e.v.; Vijfde Algemeen Verslag over de Werkzaamheden van de Gemeenschap (9 april 1956-13 april 1957; Dr J. Linthorst-Homan, *De Raad van Ministers in enkele Europese Organisaties*, Internationale Spectator, jrg. X, n° 23, 8 dec. 1956.

(14) Verdrag, art. 137, e.v. Volgens H. Rolin gaat het in de E.E.G. over één instelling door organen aangevuld. Ook het Handvest der Verenigde Naties (hfdst. III, art. 7) gewaagt van organen. Zitting senaat 28 nov. 1957, bek. verslag p. 86.

(15) Verdrag, art. 129 e.v. (Europese Investeringsbank); art. 123 e.v. (Europees Sociaal Fonds).

(16) Verdrag, art. 146.

(17) Verdrag, art. 145.

(18) Gevallen waarin de Raad met *gewone* meerderheid beslist hebben betrekking op: het vrij verkeer der werknemers

(art. 49); het gemeenschappelijk beleid inzake beroepsopleiding (art. 128); het reglement van orde van de Raad (art. 151); de statuten van de Raadgevende Comité's (art. 153); de vaststelling van de voorwaarden inzake het informatie- en verificatierecht van de Commissie (art. 213); de tussenkomst van de Raad in de procedure tot herziening van het verdrag (art. 236); het protocol inzake Voorrechten en Immunititeiten: art. 6, 12 en 13. (Zie Verslag Bohy, p. 17).

(19) Verdrag, art. 148, al. 2. — Zie «Das Bulletin der Deutsche Bundesregierung», nr 91/C.822 dd. 17 mei 1957. Gevallen waarin de Raad met gekwalificeerde meerderheid beslist: zie uitgebreide opsomming in Verslag Bohy, p. 17 e.v.

(20) Verdrag, art. 148, al. 2.

(21) In plaats van de regel van de gewone meerderheid in de Raad van ministers, zoals voorgesteld in het verslag Spaak, eist het verdrag vooral tijdens de overgangperiode eenparigheid van stemmen.

(22) Een speciale meerderheid in de Raad is vereist in volgende gevallen: 1° art. 44 — voor de afschaffing van de minimumprijzen voor landbouwproducten op het einde van de overgangperiode wordt een meerderheid vereist van 9 stemmen; 2° art. 203 — voor de aanvaarding van het deel van de begroting dat betrekking heeft op het Europees Sociaal Fonds is een speciale gekwalificeerde meerderheid vereist naar verhouding van de financiële bijdrage die aan de lid-staten is opgelegd. De door de leden van de Raad uitgebrachte stemmen worden als volgt gewogen: Duitsland Frankrijk 32; Italië 20; België 8; Nederland 7 en Luxemburg 1, d.i. in totaal 100 stemmen. De besluiten komen tot stand wanneer zij ten minste 67 stemmen hebben verkregen; 3° de Toepassingsovereenkomst betreffende de associatie van de landen en gebieden overzee met de Gemeenschap vereist eenzelfde meerderheid van 67 stemmen maar met een andere verdeling: Frankrijk en Duitsland 33, België, Nederland en Italië 11, Luxemburg 1.

(23) Duvieusart, Verslag Bijzondere Senaatscommissie, p. 59 e.v.

(24) Luxemburg, Parlement, stukken nr 636, p. 37 e.v.

(25) Chronique de Politique Etrangère, *Le Marché Commun et l'Euratom*, vol. X, nr 4 tot 6, p. 453; idem, p. 456, Baron Snoy et d'Oppuers; Dr. J. Linthorst-Homan, *De Raad van Ministers in enkele Europese Organisaties*, Internationale Spectator, jrg. X, nr 23, 1956 — met commentaar van Mr. H.H. Haas, p. 702.

(26) Zie Advies aan de Regering verstrekt door de h.h. G. Dor, J. Ganshof van der Meersch, Paul De Visscher en J. Mast nopens de grondwettelijke bepalingen tot herziening waarvan er aanleiding zou bestaan, ten einde België in de mogelijkheid te stellen tot een supranationale politieke gemeenschap toe te treden. (1952-53 Stuk nr 696, Kamer van Volksvertegenwoordigers).

(27) P. Wigny, Zitting Kamer van Volksvertegenwoordigers, 14 nov. 1957, Bekn. verslag, p. 23 e.v.

(28) de la Vallée Poussin, Zitting Senaat, 27 nov. 1957, Bekn. Verslag p. 71 e.v.

(29) V. Larock, minister van buitenlandse zaken, zitting senaat 27 nov. 1957, Bekn. verslag, p. 72.

(30) de la Vallée Poussin, Zitting Senaat, 27 nov. 1957.

(31) T. Lefèvre, Zitting Kamer van Volksvertegenw. 13 nov. 1957, Bekn. verslag, p. 10 e.v.

(32) L. Major, Zitting Kamer van Volksvertegenw. 19 nov. 1957, Bekn. verslag, p. 31 e.v.

(33) Dehousse, Zitting Senaat, 26 nov. 1957, Bekn. verslag p. 56.

(34) Bij Besluitwet van 19 februari 1942 werden door de Regering te Londen onderstaatssecretarissen benoemd. Zij hadden niet de status van minister. Hun functie stond eerder bij die van de hoge ambtenaar. Op verzoek van Eerste-minister P.H. Spaak brachten de professoren van publiek recht aan de universiteiten een (gunstig) advies uit over de grondwettelijkheid van de functie van onderstaatssecretaris. Zie A. Mast, *Overzicht van het Grondwettelijk Recht*, deel 2, p. 205; M. Ronse, Verslag Senaatscommissie inzake begroting van diensten Eerste-Minister 1952; Institut Belge des Sciences Administratives, *De la Constitutionnalité et de l'opportunité de la création en Belgique de sous-secrétaires d'Etat* (referaten Mast, De Visscher, Dor, Lespes en Goossens). In Nederland is het ambt van staatssecretaris geregeld bij art. 19 van de grondwet.

(35) Baron Snoy et d'Oppuers, *Chronique de Politique Etrangère*, vol. X, nr 4-6, p. 454.

(36) Gilson en Kronacker, Zitting Kamer van Volksvertegenw., 16 jan. 1958 (interpellatie). Ter verdediging van het systeem zie Verslag Motz, p. 53 — woordvoerder Mastino (Italië).

(36bis) F. Bogaert, «De Herziening van het Handvest der Verenigde Naties».

(37) Verdrag, art. 155 tot 163.

(38) Josse Mertens de Wilmars, Zitting Kamer van Volksvertegenw., 19 nov. 1957, Bekn. verslag p. 28.

(39) De vaststelling van de begroting verloopt als volgt: de Commissie stelt in overleg met de organen van de Gemeenschap een ontwerp van begroting op dat wordt voorgelegd aan de Vergadering die — onverbindend — wijzigingen kan voorstellen. Over de eventuele voorgedragen

amendementen pleegt de Raad dan nader overleg met de andere organen van de Gemeenschap om ten slotte de begroting — in al of niet gewijzigde vorm — met gekwalificeerde meerderheid goed te keuren.

(40) Verdrag, art. 211.

(41) P.J.G. Kapteyn, *De Politieke Instellingen van de Europese Economische Gemeenschap*, Nederlands Juristenblad, nr 38 en 39, 1957.

De Commissie is als volgt samengesteld: voorzitter de heer Hallstein (Duitsland); ondervoorzitters: de h.h. Malvestitit (Italië), Mansholt (Nederland) en Marjolin (Frankrijk); leden: de h.h. Lemegnan (Frankrijk), Petrilli (Italië), Rasquin (Luxemburg), Rey (België) en Von der Gruben (Duitsland).

(42) de la Vallée Poussin, Zitting Senaat 29 nov. 1957, Bekn. Verslag, p. 72.

(43) Vergelijk art. 14 E.G.K.S.-verdrag; art. 189 (E.E.G.) Zie stelling: Josse Mertens de Wilmars, Zitting Kamer van Volksvertegenwoordigers, 19 nov. 1957, Bekn. verslag, p. 29.

(44) Bulletin des Presse- und Informationsamtes der Bundesregierung, nr 91/S.817.

(45) De Vergadering: verdrag, art. 137 tot 144. In België dienen de 14 zetels tussen beide Kamers op grond van de evenredige vertegenwoordiging als volgt verdeeld: 8 voor de Kamer en 6 voor de Senaat.

(46) Het systeem van plaatsvervaarders werd o.m. verdedigd door de h.h. Duvieusart, Van der Goes van Naters (Ned.), Bohy, Dehousse, Motz, Rey, enz. (zie Beknopt verslag zittingsjaar 1957-58).

(47) Motz, Zitting Senaat 27 nov. 1957, Bekn. Verslag, p. 62.

(48) Onmiddellijk na de inwerkingtreding van de E.E.G.-en Euratomverdragen werd door de Europese Beweging een manifest uitgegeven waarin o.m. het volgende wordt gezegd: ...het is onontbeerlijk en dringend geboden: 1) de volkeren te doen deelnemen aan de politieke controle van de Gemeenschap door zo snel mogelijk over te gaan tot de verkiezing door middel van het rechtstreeks algemeen stemrecht van de krachtens het verdrag voorziene Vergadering; 2) de buitenlandse politiek der Zes te coördineren, daar zulks het enige middel uitmaakt om in de nabije toekomst de essentiële gemeenschappelijke belangen van onze landen te verdedigen; 3) een niet louter economische maar tevens politieke gemeenschap op te richten, voorzien van een eigen gezagsorgaan en verantwoordelijk tegenover de wetgevende macht die zelf de rechtstreekse belichaming zal zijn van de volkswil... »

(49) Mommer (Duitsland).

(50) P. Wigny, *Getuigenis over de Gemeenschap der Zes*, E.G.K.S. Verslag van de Commissie voor politieke aangelegenheden en voor de betrekkingen van de Gemeenschap met buitenlandse organen, p. 19 (1937); A. Coppé, Potentiële au Plan Schuman, toespraak gehouden te Hamburg, 18 juni 1954.

(51) Verdrag, art. 140.

(52) Verdrag, art. 228.

(53) Verdrag, art. 233.

(54) Verdrag, art. 236.

(55) Zie nota sub (39).

(56) Dehousse, Zitting Senaat, 26 nov. 1957, Bekn. verslag, p. 55 e.v.

(57) In de Bundestag (Duitsland) werden namens de Christen-democraten en de liberale fractie enerzijds en door de Sociaal-democraten anderzijds, na de bespreking van de wetsontwerpen betreffende E.E.G. en Euratom resoluties ingediend. Daarin wordt o.m. gezegd: «De Bondsdag gelieve te beslissen dat de Bondsregering er in deze Gemeenschappen zal naar streven dat: 8° de positie van de Europese Vergadering voortdurend versterkt wordt en vooral in die zin zal evolueren dat al de parlementaire rechten waaraan de nationale parlementen van de lid-staten verzen door de verdragen goed te keuren, op het Europese Parlement zullen overgedragen worden en dat de verzuiming van het recht van toezicht van de Vergadering gelijke tred zal houden met de ontwikkeling van de bevoegdheid van de Commissie (als uitvoerende macht met passende bevoegdheden).

(58) Verdrag, art. 164-188; Protocol betreffende het Statuut van het Hof van Justitie van de Europese Economische Gemeenschap.

(59) Twee belangrijke sectoren, namelijk de distributiesector en de sector van verbruikers zijn niet in het Economisch en Sociaal Comité vertegenwoordigd. Verdrag, art. 193-198.

(60) van der Goes van Naters, zie verslag Motz, p. 60.

(61) A.E. de Schrijver, Zitting Kamer van Volksvertegenwoordigers, 13 nov. 1957, Bekn. verslag, p. 8 e.v.; Moreau de Melen, Zitting Senaat, 28 nov. 1957.

(62) J. Van der Meulen, *L'Intégration économique européenne — Formes et méthodes*, 1955, p. 13, met uittreksel van persconferentie van M.R. Schuman op 9 mei 1950: «L'Europe ne se fera pas d'un coup, ni sans une construction d'ensemble, elle se fera par des réalisations concrètes, créant d'abord une solidarité de fait... »

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSpraak

HOF VAN CASSATIE

1e kamer — 7 december 1956.

Voorzitter : M. de Clippele.
Raadsheer-Verslaggever : M. Van Beirs.
Advocaat-Generaal : M. Depelchin.
Advocaten : Mrs. Simont en Demeur.

1. **Burgerlijke Rechtsvordering. — Vatbaarheid voor hoger beroep. — Schatting door de partijen van de waarde van de eis.**
2. **Rechter en administratie. — Gemeente. — Hernieuwing van voetpadbekleding. — Niet-toepasselijkheid van artikel 555 B.W.**

1. *Wanneer de waarde van de eis uit het voorwerp ervan volgt, blijft de door de partijen daarvan gedane schatting zonder werking.*

De rechter vermag derhalve geen acht te slaan op de schatting van de eis, welke eiser in het exploit van rechtsingang heeft gedaan, en is dus niet verplicht, om die schatting te verwerpen, vast te stellen dat zij overdreven is ten einde de wet te ontduiken, waarbij de grens van de vatbaarheid voor hoger beroep is bepaald.

2. *De beoordeling van de gepastheid, zowel van de werken, die ertoe strekken het gemak van de doorgang in de straten te verzekeren, als van de uitvoeringsmodaliteiten van zodanige werken staat ter soevereine beoordeling van de administratie binnen de perken van de regelmatig getroffen beslissingen met het oog op de verwezenlijking van dit doel.*

Wanneer blijkt dat, zoals in casu, de voetpadbekleding tot de hernieuwing waarvan de gemeente-overheid beslist heeft, door de aanpalende eigenaren aangelegd en onderhouden werd in uitvoering van de door de gemeente-overheid wettelijk opgelegde verplichtingen, en anderdeels dat de gemeente, toen zij beslist heeft die bekleding te hernieuwen, niet gehandeld heeft in hoedanigheid van eigenares van de grond van de voetpaden, doch als overheid, tot wier bevoegdheid behoort de zorg voor alles wat de veiligheid en het gemak van de doorgang in de straten aangaat, is artikel 555 B.W. niet toepasselijk en is de rechter niet gerechtigd uit die wetsbepaling af te leiden, dat de aanpalende eigenaren het recht hebben de materialen, die voortkomen uit de afbraak van de vorige bekleding, weg te nemen, of de vergoeding van de waarde daarvan te eisen.

De Stad Ronse t/ S.M. Patria.

Gelet op het bestreden vonnis, gewezen op 12 juli 1950 door de Rechtbank van eerste aanleg te Oudenaarde, en op de arresten gewezen op 4 april 1953 en op 10 december 1953 door het Hof van beroep te Gent;

Overwegende dat aanlegster tegen beslissingen twee achtereenvolgende voorzieningen in verbreking heeft ingediend, alle beide op 2 mei 1955 ter griffie van het Hof overgelegd;

Dat beide zaken, respectievelijk onder nummers 1752 en 1753 op de algemene rol ingeschreven, samenhangend zijn;

Overwegende dat bij vooraf betekende akte, ter griffie van het Hof op 2 mei 1955 overgelegd, aanlegster afstand heeft gedaan van de eerste voorziening,

welke op 22, 24 en 25 januari 1955 betekend werd (zaak n° 1752);

Over de voorziening welke het voorwerp uitmaakt van de zaak 1753 :

I. In zover de voorziening gericht is tegen de arresten van 4 juni en 10 december 1953 :

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1, 8, 16, 21, 23, 25 en 33 van de wet van 25 maart 1876 houdende titel I van het voorafgaande boek van het Wetboek van burgerlijke rechtspleging (voormelde artikelen 8 en 16 respectievelijk gewijzigd bij artikel 1 van de wet van 15 maart 1932 en bij de wet van 20 maart 1948), 1319, 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek tot regeling van het aan de akten te hechten geloof (ter zake, de akte waarin de bewoordingen van het exploit van rechtsingang dd. 26 april 1949 worden weergegeven),

doordat, bij de bestreden arresten, het Hof van beroep te Gent ten onrechte beslist heeft dat de ontvankelijkheid van het beroep door eiseres ingesteld tegen de beslissing der Rechtbank van eerste aanleg te Oudenaarde, waarbij zekere gemeentetaxes waarvan de invordering ten laste van verweerders gevolgd was, onwettelijk verklaard worden, afhang van het bedrag der dwangbevelen respectievelijk betekend op grond van gezegde aanslagen aan ieder der afzonderlijk beschouwde verweerders, en waarvan het belangrijkste slechts 17.523 frank beloopt, en dienvolgens aangenomen heeft dat gezegd beroep niet ontvankelijk moest verklaard worden « defectu summae »,

dan wanneer de in de vorm van gezamenlijke dagvaardiging ten verzoeken van verweerders ingediende vordering tot voorwerp had voor recht te horen zeggen dat de kwestieuze taxes onregelmatig zijn en ongegrond en dat ze dienvolgens niet verschuldigd zijn door de verzoekers; dat ze dus niet tot diegene behoorde waarvoor de wet van ambtswege een schattingsgrondslag vaststelt;

dan wanneer, ten andere, de oorspronkelijke eisers, in hun exploit van rechtsingang, zelf de vordering in hoofde van ieder van hen « op meer dan 25.000 frank » hadden geschat, dit is op een hoger bedrag dan dit van de laatste aanleg;

dan wanneer, dienvolgens, het hof van beroep, — tenzij, overeenkomstig artikel 35 van voormelde wet van 25 maart 1876, vast te stellen dat de oorspronkelijke eisers alzo een « overdreven » schatting van het bedrag van de eis zouden gedaan hebben met het oog op het ontduiken van de wet waarbij het bedrag van de laatste aanleg wordt bepaald, — door deze schatting noodzakelijk was gebonden en derhalve de zaak als beroepbaar moest aanzien :

Overwegende dat dwangbevelen uitgevaardigd werden tegen ieder van verweerders om de invordering van een gemeentetaxe te verzekeren en dat verweerders de rechtspleging van verzet tegen gemelde dwangbevelen hebben ingediend bij gezamenlijke dagvaarding;

Overwegende dat indien de aldus vervolgde eis ertoe strekt de niet-overeenstemming met de wet te doen vaststellen van het gemeentelijk besluit waarbij de taxe tot stand werd gebracht, waarvan betwist wordt dat zij verschuldigd is, het aanvoeren van de onwettelijkheid van de administratieve akte nochtans het voorwerp van de eis niet uitmaakt, daar dit aanvoeren slechts een middel is en kan zijn ter staving van de

eis waarbij het bestaan van de schuldvordering, waarvan aanlegger de uitvoering vervolgt tegen ieder van hen, ten laste van elke verweerder afzonderlijk wordt betwist;

Overwegende dat voor ieder van verweerders het voorwerp van de eis aldus een betwisting van schuld-vordering zijnde, het belang voor ieder van hen bepaald wordt door het bedrag van zijn schuld;

Dat zodus, voor ieder van de verzetters, de aanleg, krachtens artikel 21 van de wet van 25 maart 1876, bepaald werd door het bedrag van de te zijnen laste gevorderde taxe;

Overwegende dat wanneer, zoals in onderhavig geval, de waarde van de eis uit het voorwerp ervan volgt, de schatting die de partijen ervan zouden gedaan hebben zonder uitwerking blijft;

Dat de rechter bijgevolg geen acht vermocht te slaan op de schatting van de eis welke verweerders, wat ieder van hen betrof, in het exploit van rechts-ingang hadden gedaan en dat hij dus niet gehouden was, om die schatting te verwerpen, vast te stellen dat zij overdreven werd met het oog op het ontduiken van de wet waarbij het bedrag van de laatste aanleg wordt bepaald;

Waaruit volgt dat het middel naar recht faalt;

II. In zover de voorziening gericht is tegen het vonnis van 12 juli 1950 :

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 6, 107, 108 en 110 van de Grondwet, 75 en 76, 5°, der Gemeentewet van 30 maart 1836 (gewijzigd bij artikel 2 van de wet van 30 juni 1865 en artikel 4 van het koninklijk besluit dd. 14 augustus 1933), 50 van het decreet van 14 december 1789 betreffende de oprichting van de municipaliteiten, 3, 1°, van titel XI van het decreet van 16-24 augustus 1790 op de rechterlijke inrichting, 354, 355 en 356 van de algemene politieverordening der Stad Ronse dd. 26 januari 1931 en 8 november 1932, 11, 12 en 13 van de taxeverordening derzelfde stad dd. 5 april 1947, goedgekeurd bij koninklijk besluit dd. 19 mei 1947,

doordat het bestreden vonnis verweerders van de betaling van de litigieuze belasting op de voetpaden vrijstelt en, om aldus te beslissen, hierop steunt dat, bij gebrek aan algemene bepaling in de wettelijke vormen getroffen, het schepencollege niet vermag, in een bepaalde straat willekeurig een duurder bekledingswijze van de voetpaden voor te schrijven dan die welke voor andere straten wordt gebruikt, en de kosten ervan door de aanpalende eigenaars te doen dragen,

dan wanneer, door de vernieuwing van de voetpaden der Zuidstraat te bevelen, en door de voor gezegd werk te gebruiken materialen te preciseren, het college in casu slechts van de machten heeft gebruik gemaakt welke aan dit college uitdrukkelijk worden toegekend bij hiervoren gemelde artikelen 354 tot 356 van de algemene politieverordening der stad Ronse, welke zelf slechts een toepassing uitmaken van de algemene regel waardoor de gemeenteverheid verplicht wordt te zorgen voor al wat de veiligheid en het gemak in de straten en op de openbare wegen aangaat,

en dan wanneer de gepastheid der eventueel te nemen maatregelen betreffende dat voorwerp alsook het bepalen van de keus der te gebruiken materialen om er de verwezenlijking van te verzekeren noodzakelijk behoort tot de soevereine beoordeling van de administratieve overheid, zonder enig mogelijk toezicht vanwege de rechterlijke macht :

Overwegende dat, om te beslissen dat, ten gevolge van de buitengewone kosten van vernieuwing van de

voetpadbekleding, de taxe die de eigenaars van goederen treft, gelegen langs de Zuidstraat, op onregelmatige wijze gevestigd werd, het bestreden vonnis hierop steunt dat de keus, voor die straat, van een bekleding die duurder kost dan deze welke in andere straten werd gebruikt, tot zodanig onderscheid leidt tussen de belastingplichtigen die een evenredig aandeel in de kosten van de werken van dien aard hebben te dragen, dat zulk gevolg uitsluitend had kunnen voortvloeien uit een algemene beslissing getroffen in de wettelijke vorm en dat derhalve de keus van de bouwstof aan de willekeur van het college van burgemeester en schepenen niet mag overgelaten worden zoals in onderhavig geval is geschied;

Overwegende dat het beoordelen van de gepastheid zowel van de werken die ertoe strekken het gemak van de doorgang in de straten te verzekeren als van de uitvoeringsmodaliteiten van zodanige werken tot de soevereine beoordeling van de administratieve overheid behoort binnen de perken van de regelmatig getroffen beslissingen met het oog op de verwezenlijking van dit doeleinde;

Overwegende dat het vonnis er niet op wijst dat de werken van vernieuwing van de voetpadbekleding van de Zuidstraat bevolen en uitgevoerd werden in overtreding met de bepalingen van de algemene politieverordening van 26 januari 1931 en 8 december 1932 op de stof, dan wanneer het blijkt dat die verordening door de gemeenteraad regelmatig getroffen werd en dat de taxeverordening van 5 april 1947, goedgekeurd bij besluit van de Regent van 19 mei 1947, uitdrukkelijk ernaar verwijst;

Dat het vonnis niet vaststelt dat de keus van de gebruikte bekleding zou afwijken van de voorschriften van die algemene politieverordening, waarvan artikel 358 de aard van de bouwstoffen bepaalt waarmede de voetpadbekleding moet aangelegd worden, alsmede de bijzondere voorwaarden waaraan die bouwstoffen moeten beantwoorden en evenmin dat die keus werd gedaan om redenen die vreemd zijn aan het voorwerp zelf van de werken;

Overwegende dat uit de feitelijke vaststellingen van de bestreden beslissing niet blijkt dat het gebruik van een bouwstof, die duurder kost dan deze welke in andere straten werd aangewend, voor gevolg zou hebben gehad dat al degenen die zich in dezelfde feitelijke toestand bevonden niet op gelijke wijze worden getroffen door de taxe die door dit gebruik veroorzaakte kosten moet dekken;

Waaruit volgt dat het middel gegrond is;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 107, 108 en 110 van de Grondwet, 75 en 76, 5°, der Gemeentewet van 30 maart 1836 (gewijzigd bij artikel 2 der wet van 30 juni 1865 en artikel 4 van het koninklijk besluit dd. 14 augustus 1933), 354, 355 en 356 van de algemene politieverordening der stad Ronse dd. 26 januari 1931 en 8 november 1932, 11, 12 en 13 van de taxeverordening derzelfde stad dd. 5 april 1947, goedgekeurd door koninklijk besluit dd. 19 mei 1947, 538 en 555 van het Burgerlijk Wetboek, en 1 der wet van 1 februari 1844 op de politie van de wegen (gewijzigd bij die van 15 augustus 1897),

doordat het bestreden vonnis verweerders van de betaling van de litigieuze belasting op de voetpaden vrijstelt en, om aldus te beslissen, hierop steunt dat de verordening waarbij kwestieuze belasting ingevoerd wordt, in de mate waarin zij, in geval van vernieuwing der bestaande voetpaden, voor het gemeentebestuur het recht voorziet om zonder vergoeding over de uit de afbraak voortkomende materialen te beschikken,

onverenigbaar zou wezen met de in artikel 555 van het Burgerlijk Wetboek vermelde regel,

dan wanneer, enerzijds, gezegd artikel niet toepasselijk is wanneer het, zoals ter zake, goederen geldt welke van het openbaar domein deel uitmaken, en anderzijds, het alzo aan de gemeenteoverheid verleend recht een der toepassingsmodaliteiten van de litigieuze taxe uitmaakt en dat het aan de gemeenteraad behoort, onder het enig voorbehoud van het toezicht door de hogere administratieve overheid, soeverein het bedrag, de zetting, alsook de inningsmodaliteiten der gemeentetaxen te bepalen :

Overwegende dat om de betwiste taxe onregelmatig te verklaren, het bestreden vonnis op de beschouwing steunt dat, in geval van hernieuwing van de bekleding van de voetpaden welke de aanpalende eigenaars verplicht werden aan te leggen en te onderhouden, de gemeenteoverheid niet vermag zich, zelfs bij een in regelmatige vorm genomen beslissing, de vroeger bestaande bekleding zonder vergoeding toe te eigenen; dat het uit artikel 555 van het Burgerlijk Wetboek het bestaan afleidt van het recht voor de aanpalende eigenaars ofwel het materiaal van de vroegere bekleding weg te nemen ofwel de betaling van de waarde ervan te bekomen;

Overwegende dat uit de bestreden beslissing blijkt, enerzijds, dat de voetpadbekleding, tot de hernieuwing waarvan de gemeentelijke overheid beslist heeft over te gaan, door de aanpalende eigenaars aangelegd en onderhouden werd in uitvoering van door de gemeentelijke overheid wettelijk opgelegde verplichtingen en, anderzijds, dat de gemeente, wanneer zij beslist heeft die bekleding te hernieuwen, niet gehandeld heeft in hoedanigheid van eigenaar van de grond van de voetpaden, maar wel als de overheid in wier bevoegdheid het ligt te zorgen voor al wat de veiligheid en het gemak van de doorgang in de straten aangaat;

Dat die omstandigheden vreemd zijn aan de toepassingsvoorwaarden van artikel 555 van het Burgerlijk Wetboek en dat de rechter over de grond derhalve niet gerechtigd is uit die wetsbepaling af te leiden dat de aanpalende eigenaars een recht bezitten om het materiaal voortkomende van de afbraak van de vroegere bekleding weg te nemen of om voor de waarde ervan vergoed te worden;

Overwegende dat de hernieuwing van de voetpadbekleding bevolen en uitgevoerd werd bij toepassing van de artikelen 354, 355 en 356 van de algemene politieverordening die voorziet dat die werken op kosten van de aanpalende eigenaars worden uitgevoerd, overeenkomstig de bepalingen van de taxeverordeningen;

Dat de taxes, bestemd om de prijs van die werken te dekken, overeenkomstig artikel 13 van de taxeverordening werden gevestigd, de last van die onkosten te dragen zijnde, krachtens die bepaling, voor de helft door de stad en voor de helft door de eigenaars, de stad in dit geval, zonder vergoeding de beschikking behoudende over de oude materialen van de hernieuwde voetpadbekleding;

Overwegende dat de uitvoeringsmodaliteiten van de werken en de modaliteiten van verdeling van de last die eruit voortvloeit aldus bepaald werden door de administratieve overheid handelende binnen de perken van haar bevoegdheid;

Waaruit volgt dat het middel gegrond is;

Over het derde middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 107, 108 en 110 der Grondwet, 75 en 76, 5°, der Gemeentewet dd. 30 maart 1836 (gewijzigd bij artikel 2 van de wet van 30 juni 1865 en artikel 4

van het koninklijk besluit dd. 14 augustus 1933), 354, 355 en 356 van de algemene politieverordening der stad Ronse dd. 26 januari 1931 en 8 november 1932, 11, 12 en 13 van de taxeverordening derzelfde stad dd. 5 april 1947, goedgekeurd bij koninklijk besluit dd. 19 mei 1947, 50 van het decreet dd. 14 december 1789 betreffende de oprichting van de municipaliteiten, 3, 1°, van titel XI van het decreet dd. 16-24 augustus 1790 over de rechterlijke inrichting,

doordat het bestreden vonnis verweerders van de betaling der litigieuze taxe op de voetpaden vrijstelt en, om aldus te beslissen, hierop steunt dat de algemene politieverordening, op grondslag waarvan het college van burgemeester en schepenen de hernieuwing der voetpaden van de Zuidstraat heeft bevolen, niet ter goedkeuring aan de Koning werd onderworpen, — de taxeverordening dd. 5 april 1947 hebbende, volgens de rechtbank, slechts tot voorwerp gehad de modaliteiten van de litigieuze taxe te bepalen, —

dan wanneer gezegd algemene politieverordening, in de mate waarin zij, bij haar artikelen 354 en 356, de mogelijkheid voor de gemeenteoverheid voorziet, in geval van aanleg of hernieuwing der voetpaden, ten laste van de aanpalende eigenaars de terugbetaling van de uit dien hoofde gedane kosten te vervolgen, duidelijk preciseert dat de bijdrage van deze eigenaars in de kwestieuze kosten « volgens de bepalingen van de taxeverordeningen » zal geschieden, — waaruit volgt dat uitsluitend in functie van de geldigheid van de verordening, — die de voorwaarden van dat bijdragen vaststelt en die precies daardoor de litigieuze taxe invoert — de wettelijkheid van bewuste taxe dient beoordeeld :

Overwegende dat, om te beslissen dat de taxe die de eigenaars treft waarvan de goederen gelegen zijn langs de Zuidstraat, op onregelmatige wijze gevestigd werd ten gevolge van de buitengewone kosten van de hernieuwing van de voetpadbekleding, het bestreden vonnis op de beschouwing steunt dat de beslissingen van de gemeenteraad waarbij de kosten van het aanleggen van voetpaden ten laste van de aanpalende eigenaars gelegd worden, door de Koning moeten goedgekeurd worden, dan wanneer, in onderhavig geval, de goedkeuring van het taxereglement van 5 april 1947 bij besluit van de Regent van 19 mei 1947 niet volstaat om het algemeen politiereglement in uitvoering van hetwelk dit taxereglement werd genomen, regelmatig te maken en dan wanneer dit laatste reglement de taxe niet ingevoerd heeft maar enkel een modaliteit ervan bepaalt;

Overwegende dat het vonnis, zonder de bewoordingen te miskennen van de artikelen 11, 12 en 13 van de taxeverordening van 5 april 1947, goedgekeurd bij besluit van de Regent van 19 mei 1947, niet heeft kunnen beslissen dat die verordening geen taxe over de voetpaden invoerde en namelijk een taxe betreffende de hernieuwing van de voetpaden, dan wanneer artikel 13 bepaalt dat, in de straten waar het college de algehele hernieuwing van al de voetpaden beslist heeft, de onkosten zullen gedragen worden voor de helft door de stad en voor de helft door de eigenaars, en verder nog preciseert dat in dit geval de stad zonder enige vergoeding over de oude materialen van het hernieuwde voetpad zal beschikken;

Dat zodus artikel 356, tweede lid, van de algemene politieverordening in uitvoering waarvan de beslissing werd getroffen tot hernieuwing van de voetpaden van de Zuidstraat en tot uitvoering van de werken ten koste van de aanpalende eigenaars overeenkomstig de taxeverordening, niet de bepaling is welke de onkosten

van die werken ten belope van de helft ten laste van de aanpalende eigenaars heeft gelegd, maar wel artikel 13 van de taxeverordening dat de taxe also ingevoerd heeft;

Dat het middel gegrond is;

Overwegende dat aanlegster vordert dat verweerders hoofdelijk tot de kosten van de aanleg in verbreking zouden worden veroordeeld;

Overwegende dat die hoofdelijkheid door geen enkele wetsbepaling is voorzien;

Om die redenen,

en zonder acht te slaan op de memorie van antwoord in zover deze ter griffie van het Hof werd overgelegd op 27 juli 1955 ten verzoeken van verweerders Lucie Coppens, Eugène Maerheid, Willy Van Haute-Maerheid, Paul Declercq-Maerheid, aan wie het inleidende verzoekschrift op 22 en 23 april 1955 werd betekend,

Voegt samen de zaken nummers 1752 en 1753;

Decreteert de afstand van de voorziening in de zaak n° 1752;

Verwerpt de voorziening in de zaak n° 1753 doch enkel in zover zij gericht is tegen de arresten van het Hof van beroep te Gent van 4 juni en 10 december 1953;

Verbreekt het bestreden vonnis van de Rechtbank van eerste aanleg te Oudenaarde van 12 juli 1950;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten van de zaak 1752;

Veroordeelt verweerders tot de helft der kosten van de zaak 1753 en aanlegster tot de overige helft;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Gent.

HOF VAN CASSATIE

2e kamer — 27 mei 1957.

Voorzitter : M. Vandermersch.

Raadsheer-Verslaggever : M. Gilmet.

Advocaat-Generaal : M. Depelchin.

Dronkenschap. — « Staat van dronkenschap » in de zin van het wetsbesluit van 14 november 1939.

Bij gemis aan bepaling door de wetgever van de « staat van dronkenschap » dient deze uitdrukking te worden verstaan in haar gewone betekenis; naar gewoon spraakgebruik is een bedronken persoon degene, die zich derwijze onder de invloed van de drank bevindt, dat hij niet meer beschikt over de bestendige beheersing van zijn daden, zonder daarom echter noodzakelijk het besef daarvan te hebben verloren.

Door vast te stellen, dat aanlegger bij het plegen van de feiten « niet in staat was zijn voertuig met de vereiste behendigheid te besturen » heeft de rechter over de feiten door deze enkele beschouwing de toepassing van de door de artikelen 1, 3 en 10 van het wetsbesluit van 14 november 1939 gestelde straffen niet wettelijk gerechtvaardigd.

Van Gele G.

Gelet op het bestreden vonnis van 11 december 1956

in hoger beroep gewezen door de correctionele rechtbank te Gent;

Over het middel, schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 1, 3 en 10 van de besluitwet van 14 november 1939, doordat de bestreden beslissing niet gesteund is op rechtsgeldige gronden :

Overwegende dat het bestreden vonnis, om aanlegger uit hoofde van inbreuk op de artikelen 1, 3 en 10 van de besluitwet van 14 november 1939 betreffende de beteugeling van de dronkenschap (telastlegging A) te veroordelen, op de beschouwing steunt « dat de uiterlijke kentekens vastgesteld door de Rijkswacht en door de toeschouwers van dien aard zijn dat er daaruit noodzakelijk dient afgeleid te worden dat de verdachte niet in staat was zijn voertuig met de vereiste behendigheid te besturen; dat de expertise van het bloedstaal dit komt corroboreren »;

Overwegende dat bij gemis aan bepaling door de wetgever van de « staat van dronkenschap », deze uitdrukking dient verstaan in haar gewone betekenis; dat, naar de gebruikelijke taal, een bedronken persoon degene is welke zich derwijze onder de invloed van de drank bevindt dat hij over het bestendig beheer van zijn daden niet meer beschikt zonder daarom nochtans noodzakelijk het besef er van verloren te hebben;

Overwegende dat door vast te stellen dat aanlegger, bij het plegen der feiten, « niet in staat was zijn voertuig met de vereiste behendigheid te besturen », de rechter over de grond, door deze enkele beschouwing, de toepassing van de door de artikelen 1, 3 en 10 van de besluitwet van 14 november 1939 voorziene straffen niet wettelijk gerechtvaardigd heeft;

Dat het middel gegrond is;

En overwegende dat wat aangaat betichting B, de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis in zover het, bij bevestiging van het beroepen vonnis, aanlegger uit hoofde van de telastlegging A verwezen heeft in een gevangenisstraf van een maand en een geldboete van 100 frank, hem vervallen heeft verklaard van het recht een voertuig of een luchtschip te besturen of een rijder te geleiden, dit gedurende een termijn van drie maand, en hem tot de kosten veroordeeld heeft, de beslissing waarbij de N.V. Bloemisterij Van Gele en Zoon burgerlijk verantwoordelijk verklaard werd voor de geldboete opgelopen wegens betichting A en voor de kosten also, zonder voorwerp wordend;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden in de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt aanlegger tot de helft der kosten; legt de wederhelft der kosten ten laste van de Staat;

Verwijst de also beperkte zaak naar de correctionele rechtbank te Dendermonde, rechtdoende in hoger beroep.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e kamer — 14 november 1957.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : MM. Verougstraete en De Vreese.

Advocaat-Generaal : M. Matthys.

Vermiste personen. — Gerechtelijke verklaring van overlijden. — Termijn van hoger beroep.

Luidens artikel 2 van de wet van 30 juni 1953, houdende goedkeuring van de Conventie van Lake Success dd. 6 april 1950 inzake de verklaring van overlijden van vermiste personen, en luidens de aan deze Conventie toegevoegde slotakte blijven alle kwesties die niet uitdrukkelijk door de Conventie worden geregeld, beheerst door de nationale wetgeving en namelijk in België door de niet strijdige bepalingen van de wet van 20 augustus 1948 op de verklaringen van overlijden.

Luidens artikel 3, tweede lid, van deze wet, moet het hoger beroep in zulke zaken worden ingesteld binnen een termijn van twee maanden te rekenen van de ontvangst van de aangetekende brief, waardoor het beschikkelijk gedeelte van het vonnis ter kennis van partijen is gebracht.

De Beule.

Verzoekschrift

Aan de Heren Eerste Voorzitter, Voorzitters en Raadsheren van het Hof van Beroep te Gent,
Vertoont met eerbied,

Yvonne de Beule, zonder beroep, wonende en verblijvende te Melle, Hovenierstraat 16, toegelaten tot de gerechtelijke bijstand bij beslissing van het bureau voor gerechtelijke bijstand bij het Hof van Beroep, dd. 8 juni 1957, hebbende Meester Pierre Cruyt, doctor in de rechten, ondergetekende avoué,

dat appellante in het huwelijk is getreden op 12 december 1931, met de heer De Vierman Maurice, geboren te Laarne de 1 februari 1909,

dat haar echtgenoot zich in 1941 heeft geëngageerd bij de N.S.K.K.;

dat appellante op 11 januari 1943 de laatste brief van haar echtgenoot ontving, uitkomstig van Rusland; dat zijn laatste adres was L.G.P.A.51526;

dat appellante op 16 juni 1953 een brief ontving afkomstig van de Dienststelle te Brussel, welke haar officieel verwittigde dat haar echtgenoot vermist was op 18 januari 1943 op de baan van Ostrogosk, in de omgeving van Rossosch (Rusland);

dat het onmogelijk is geweest hem terug te vinden, na menige voetstappen;

dat bij ministerieel besluit n° 605 van 3 november 1955, hij vermoedelijk overleden werd verklaard;

dat appellante meent gerechtigd te zijn overeenkomstig de wet van 30 juni 1953, betreffende goedkeuring der Conventie van Lake Success dd 6 april 1950, een aanvraag te doen tot het bekomen van een overlijdensakte van de Veirman Maurice, vermist sedert meer dan 10 jaar;

Dat requestante aan de rechtbank van eerste aanleg te Gent vroeg, te zeggen dat haar echtgenoot als overleden dient beschouwd, het vonnis de overlijdensakte vervangende;

Dat deze vordering bij vonnis dd. 13 februari 1957 werd afgewezen omdat er een vermoeden zou bestaan dat de bedoelde vermiste nog in leven zou zijn;

Dat requestante ten deze beroep verklaart in te stellen tegen voormeld vonnis;

Dat de verklaringen van de heer Dierickx op zijn minst eigenaardig zijn te noemen;

Aangezien de heer Dierickx vermiste De Veirman persoonlijk goed kende; dat, zo het werkelijk De Veirman was, die hij in Karachi ontmoette, hij het zou geweten hebben, en hij niet naar huis had moeten schrijven om te vragen welke Duitsgezinde persoon uit Heusden vermist was;

Aangezien hij na zijn eerste verklaring hierover aan de politie beweerde dat hij nooit had gezegd De Veirman te hebben gezien; dat hij dan ook later zijn eerste verklaring introk;

Aangezien al deze tegenstrijdigheden grote twijfel doen rijzen nopens de waarde van de verklaringen van de heer Dierickx;

dat zelfs indien hij iemand zag te Karachi, alles erop wijst dat het De Veirman niet geweest is;

Aangezien het overwegend belang van deze zaak voor appellante en de uiterst ver strekkende gevolgen van het arrest in casu, verzoekt appellante, zo het Hof enige twijfel mocht koesteren, dat het de persoonlijke verschijning van de heer Dierickx zou bevelen ten einde uit zijn eigen mond zijn verklaringen te horen;

Redenen waarom requestante zich tot Ued. wendt, met eerbiedig verzoek haar beroep te ontvangen, en erop rechtdoende, het bestreden vonnis te vernietigen; en opnieuw rechtdoende, eventueel na de persoonlijke verschijning van de heer Dierickx te hebben bevolen, en hem te hebben onderhoord, aan appellante het voordeel van haar eis toe te kennen.

En Ued. zult recht doen.

Geny, 24 september 1957.

Arrest

Het Hof van Beroep te Gent, eerste Kamer, zetelend in burgerlijke zaken;

Gezien bovenstaande verzoekschrift, geviséerd voor zegel in debet, dd. 24 september 1957;

Gehoord de heer raadsheer-verslaggever de Vreese in zijn verslag gedaan ter terechtzitting van 17 oktober 1957;

Gezien het schriftelijk advies van de heer Matthys, advocaat-generaal;

Gehoor appellante in haar middelen voorgedragen door Mr M. Vangheluwe, advocaat te Gent;

Gezien het vonnis op 13 februari 1957 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Gent;

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering strekt tot gerechtelijke vaststelling van het overlijden van De Veirman Maurice, echtgenoot van appellante;

Overwegende dat dit rekwest is gesteund op de wet van 30 juni 1953 houdende goedkeuring van de Conventie van Lake Success dd. 6 april 1950 in zake de verklaring van overlijden van vermiste personen;

Overwegende dat, luidens artikel 2 van de wet van 30 juni 1953 en luidens de aan hogergezegde Conventie toegevoegde slotakte van de Conferentie der Verenigde Naties, alle kwesties die niet uitdrukkelijk door de Conventie worden geregeld, beheerst blijven door de nationale wetgeving en namelijk, wat ons land betreft, door de niet strijdige beschikkingen van de wet van 20 augustus 1948 op de verklaringen van overlijden;

Overwegende dat, luidens artikel 3, alinea 2, van de wet van 20 augustus 1948 het beroep in zulke zaken dient ingesteld binnen een termijn van twee maanden te rekenen vanaf de ontvangst van het aangetekend

schrijven waardoor het beschikkend gedeelte van het vonnis ter kennis wordt gebracht van partijen;

Overwegende dat uit de bescheiden van de bundel blijkt dat het aangetekend schrijven, waardoor aan appellante afschrift werd gestuurd van het bestreden vonnis, dateert van 26 februari 1957;

dat dient aangenomen dat appellante in de eerstvolgende dagen deze aangetekende mededeling heeft ontvangen;

dat het verzoekschrift strekkende tot beroep pas op 25 september 1957 werd ingediend, en dienvolgens laattijdig is;

Om deze redenen,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935;
Alle andere en meeromvattende besluitend verwerpende als ongegrond,

Verklaart het hoger beroep onontvankelijk wegens laattijdigheid en veroordeelt appellante tot de kosten van de aanleg.

.....

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TONGEREN

24 oktober 1957.

Voorzitter : M. Winants.

Rechters : M.M. Alsteens en Geukens.

Advocaten : Mrs Michiels en Fl. Van de Walle.

Rechterlijke bevoegdheid. — Verzoek om uitstel van betaling. — Artikel 1244, zesde lid, B.W.

Notariële akten geven het recht van parate executie, zodat de schuldeiser uit zodanige akte niet behoeft een executoriale titel van de rechter te bekomen.

Nu geen vordering tot betaling van de schuld is ingesteld, is het zesde lid van art. 1244 B.W., waar sprake is van de rechter « die bevoegd is om recht te doen over de vordering tot betaling », ter zake niet toepasselijk.

B. P. Belgium t/ Bouts

Overwegende dat de eis strekt tot het bekomen van uitstel van betaling, op grond van art. 1244 van het B. W.;

Overwegende dat verweerster opwerpt dat de Rechtbank onbevoegd is om kennis te nemen van deze eis;

Overwegende dat de Rechtbank van eerste aanleg, krachtens art. 8 van de Wet van 25 maart 1876, steeds bevoegd is; dat de opwerping van verweerster, echter, dient opgevat te worden als een verzoek tot de Rechtbank gericht om zich van de zaak te ontlasten;

Overwegende dat de schuld, waarvan verweerster, bij bevelen van 5 en 6 april 1957, betaling gevorderd heeft, bewezen is door de akte verleden op 4 juli 1955 voor dhr L. Fransman, notaris te Bree;

Overwegende dat de notariële akten het voorrecht van parate executie genieten, zodat de schuldeiser ervan ontslagen is een titel tot tenuitvoerlegging van het gerecht te bekomen (De Page, III, 89 en 90);

dat, bijgevolg, vermits er geen vordering tot betaling van de schuld ingesteld is, het alinea 6 van voormeld art. 1244, waar sprake is van de rechter « bevoegd om recht te doen over de vordering tot betaling », ter zake niet toepasselijk is;

Overwegende anderzijds dat tot heden verweerster

geen beslag gelegd heeft op de goederen van aanleggers; dat, bijgevolg, het alinea 6 van voormeld art. 1244, waar sprake is van de rechter « bevoegd om het beslag van waarde te verklaren », evenmin ter zake toepasselijk is;

Overwegende dat uit hetgeen voorafgaat noodzakelijk volgt dat het verzoek om uitstel moest gebracht worden voor dhr Voorzitter der Rechtbank van eerste aanleg, zetelende in kortgeding (alinea 6, in fine, van art. 1244, burg. wetb.; Pasinomie 1938, bl. 224);

Gezien art. 2, 30 tot 37 en 55 tot 59 der Wet van 15 juni 1935, gewijzigd door de wet van 20 juli 1939;

Om deze redenen :

De Rechtbank, statuerende op tegenspraak;
Ontlast zich van het verzoek om uitstel van betaling;

Verwijst aanleggers in de kosten van het geding.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT

4e Kamer. — 21 juni 1957.

Voorzitter : M. Kranzen.

O.M. : M. Weyens.

Advocaten : Mrs Stas en Colsoul.

Onteigening. — Basis voor de bepaling van de onteigeningsvergoeding.

Artikel 2 van het besluit van de Regent van 3 februari 1947 laat geen twijfel over omtrent de toestand, waarop de vergoeding moet worden gebaseerd, wanneer bepaald wordt, dat de onteigeningen, waartoe achtereenvolgens wordt besloten met het oog op een zelfde werk, zullen beschouwd worden als vormende een geheel voor wat betreft de schatting van de waarde der onteigende goederen.

Deze wettekst is een gevolg van een principe van rechtvaardigheid en redelijkheid, dat altijd door de rechtspraak werd gehuldigd : de onteigenden hebben niet recht op een hogere waarde, die mocht voortspuiten uit feiten, ontwerpen en verklaringen, die onafscheidelijk verbonden zijn met de studie, de bespreking of de voorbereiding van het werk, dat aanleiding geeft tot de onteigening.

A fortiori kan een deel van het werk zelf niet aanleiding geven tot een hogere waarde van de percelen, die betrokken worden bij de voortzetting van het werk.

Nationale Maatschappij van goedkope woningen en woonvertrekken t/ Vandecan en Onckelinx.

Gelet op de inleidende dagvaarding voor de rechtbank van Eerste Aanleg te Hoei, betekend bij geregistreerd exploit van deurwaarder Destoquay te Landen, van 16 oktober 1956;

Gelet op het vonnis van voornoemde rechtbank van 7 november 1956, waarbij de zaak op grond van art. 55 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, verwezen wordt naar de Rechtbank van Eerste Aanleg te Hasselt;

Overwegende dat partijen regelmatig zijn verschenen voor de rechtbank alhier;

Overwegende dat de eiseres de onteigening doordrijft volgens de beschikkingen van de besluitwet van 3 februari 1947 op de onteigening bij uiterste hoog-

dringendheid van 1) een perceel land gelegen te Landen, Steenberg, sectie A, n° 858 E van het kadaster, groot 2 a 50 ca, en 2) een perceel land, gelegen ter zelfder plaatse, sectie A, n° 905 L van het kadaster, groot 6 a 50 ca; dat bij vonnis van de Vrederechter van het kanton Landen van 11 mei 1956 de ont-eigeningsvergoeding voorlopig werd vastgesteld op 56.227,50 fr., som welke op 13 juli 1956 door eiseres gestort werd in de deposito- en consignatiekas te Hoei; dat deze nu vraagt in de dagvaarding de vergoeding te herleiden op 20.528 fr.; dat zij in haar besluiten aanbiedt te betalen 29.483 fr., onder voorbehoud haar in de dagvaarding ingenomen stelling te verdedigen, moest de rechtbank een deskundig onderzoek bevelen; dat verweerders incidenteel vorderen de toegekende vergoeding te brengen op 214.200 fr.;

Overwegende dat eiseres gemachtigd werd over te gaan tot de nodige onteigeningen voor het oprichten van een woonwijk bij besluit van de Regent van 16 december 1949;

Overwegende dat niet wordt betwist dat de onteigende percelen behoren tot het geheel waarop de bedoelde wijk tot stand kwam;

Overwegende dat anderzijds ook niet wordt betwist dat de onteigende recht heeft op een vergoeding gebaseerd op de waarde op het ogenblik van de onteigening; zijnde hier de datum van het vonnis van de vrederechter, 11 mei 1956 en dat voor die datum reeds een zeer groot deel van de werken was uitgevoerd;

Overwegende dat de betwisting zich klaarblijkelijk beperkt tot de vraag te weten of bij het bepalen van de vergoeding, al dan niet moet worden rekening gehouden met de waarde die de onteigende percelen hadden verworven ingevolge de uitvoering van de werken, voltooid op 11 mei 1956, ofwel of er slechts rekening kan gehouden worden met de waarde op 11 mei 1956 volgens de toestand op 16 december 1949, dus voor de uitvoering van enig werk;

Overwegende dat de deskundige aangesteld door de vrederechter omwille van zijn onbevoegdheid gezegde rechtskwestie op te lossen, aangezocht werd twee schattingen te doen, n.l. één zonder rekening te houden met de reeds voltooide werken en één met er rekening mee te houden; dat hij in de eerste alternatieve de vergoeding schat op 29.452,50 fr. en in de tweede alternatieve op 56.227,50 fr., cijfer door de Vrederechter overgenomen, maar door verweerders nog zeer onvoldoende geacht;

Overwegende dat om elke verwarring te vermijden duidelijk moet worden aangestipt dat de eerste schatting wel degelijk de waarde aanduidt in 1956 maar volgens de toestand voor het begin van de werken;

Overwegende dat de tekst van artikel 2 van het besluit van de Regent van 3 februari 1947, geen twijfel overlaat nopens de toestand waarop de vergoeding moet gebaseerd worden, wanneer bepaald wordt dat de onteigeningen, waartoe achtereenvolgens wordt besloten met het oog op een zelfde werk, zullen beschouwd worden als vormende een geheel voor wat betreft de schatting van de waarde van de onteigende goederen; dat deze wettelijk het gevolg is van een principe van rechtvaardigheid en redelijkheid dat altijd door de rechtspraak wordt gehuldigd (Pand. belges, V° Expropriations (indemnités) n°s 151 en volgende); dat de onteigenden geen recht hebben op een meerderwaarde, die zou voortspuiten uit feiten, ontwerpen en verklaringen onafscheidbaar verbonden aan de studie, de bespreking of de voorbereiding van het werk dat aanleiding geeft tot de onteigening (Gent, 9 juli 1903, Pand. pér. 1904, n° 191 met het advies van

eerste advocaat-generaal Callier weergegeven in *Traité de l'Expropriation* van Dronsart, 2e éd., n° 155ter) dat a fortiori een deel van het werk zelf geen aanleiding kan geven tot een meerderwaarde van de percelen, welke betrokken worden in de voortzetting van het werk;

Overwegende dat de vrederechter ten onrechte zich steunt op het feit dat eiseres eerst zes jaar, nadat zij hiertoe gemachtigd werd, is overgegaan tot de onteigening van de bedoelde percelen;

Overwegende dat dit strikt genomen haar recht was en dat, moest zij zelfs hierdoor een fout hebben begaan, waardoor de burgerlijke rechten van de onteigenden werden geschonden, dit eventueel aanleiding zou kunnen geven tot een eis in schadevergoeding, maar niets kan veranderen aan de principes die de onteigening beheersen;

Overwegende dat eens de basis, waarop de vergoeding moet worden berekend, vastgelegd zijnde, de vraag zich stelt of de rechtbank voldoende is ingelicht nopens de toe te kennen vergoeding;

Overwegende dat de rechtbank in elk geval zeer omzichtig moet zijn alvorens een kostelijk nieuw deskundig onderzoek te bevelen, waar de schommelingen in de appreciatie van de waarde op basis van de toestand in 1949 slechts gering kunnen zijn;

Overwegende dat de door de vrederechter aange-stelde deskundige deze waarde, na gewetensvol onderzoek van de vergelijkingspunten, oordeelkundig heeft bepaald; dat eiseres het verslag op dit punt, onder het gevraagde voorbehoud aanvaardt; dat verweerders, alhoewel zij beweren het verslag van de deskundige, in tegenstelling met hetgeen het vonnis van de Vrederechter vermeldt wel te hebben betwist, nu nog geen betwistingen naar voor brengen nopens de besluiten van de deskundige betreffende de waarde van de goederen volgens de toestand in 1949; dat de deskundige rekening heeft gehouden met de reeds toen bestaande toegang tot een oude weg;

Overwegende dat in die voorwaarden de rechtbank voldoende is ingelicht en een nieuw deskundig onderzoek, dat op dit punt, door geen enkele partij bij besluiten wordt gevraagd, overbodig is; dat eveneens het aanbod van eiseres dat zelfs in lichte mate de schatting van de deskundige overtreft, voldoening schenkt;

Gelet op de voorschriften van de artikelen 2-30 tot 37 der wet van 15 juni 1935, welke werden nageleefd;

Om deze redenen,

De Rechtbank, gehoord de Heer Weyens, Substituut Procureur des Konings, in zijn principieel eensluidend advies, uitspraak doende wedersprekelijk, de gehuwde vrouw voor behoorlijk gemachtigd houdend door haar echtgenoot en voor zoveel nodig ambtshalve machtigend ten einde dezer, alle andere en tegenstrijdige besluiten als ongegrond verwerpend;

Zegt dat er geen aanleiding bestaat een deskundig onderzoek te bevelen;

Zegt dat het aanbod gedaan door eiseres van aard is verweerders voldoening te schenken;

Bepaalt de aan de verweerders toekomende vergoeding voor onteigening van de in de beweegredenen aangehaalde percelen grond op 15.000 fr. en 9.750 fr.; de wederbeleggingskosten aan 18 % op 4.455 fr. en de wachtintresten op 278 fr., samen 29.483 fr.;

Dienvolgens beveelt de teruggave aan eiseres van de som van 56.227 fr. — 29.483 fr. = 26.744 fr. met de intresten van de Deposito- en Consignatiekas op deze

som, sedert de datum van consignatie — 13-7-1956 — tot op de datum van terugtrekking;

Veroordeelt verweerders solidair tot betaling aan eiseres van dit bedrag van 26.744 fr. en de intresten van de Deposito- en Consignatiekas, alsmede de gerechtelijke intresten vanaf de datum van terugtrekking tot de datum van betaling;

Veroordeelt verweerders tot de kosten.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

7e kamer — 18 november 1957.

Voorzitter : M. Van den Bergh.

Referendaris : M. Van Houtte

Advocaten : Mrs. Tricot, Dauwe, De Cuyper en Franck G.

Rivierbevrachting. — Betekenis van een bepaling in certificaat van classificatie (artikel 32, wet van 5 mei 1936). — Vrouw als schippersknecht.

Bepaling in certificaat van classificatie : « Au cas où le certificat restera valable jusqu'au déchargement complet du bateau ».

Door « voyage » en « séjour » moet worden verstaan de omstandigheden van verplaatsing of ligging van het schip, genoodzaakt door de contractuele verplichting ener bevrachting van het schip in de mate, dat hierdoor het onderzoek van het schip, nodig voor de classificatie of herclassificatie, verhinderd wordt.

Een vrouw, die een bekwaamheidsgetuigschrift van scheepsjongen bezit en meer dan 18 jaar oud is, voldoet aan het in artikel 32 van de wet op de rivierbevrachting gestelde vereiste.

Provincial Insurance Cy Ltd en cs. t/ Loutte, Remon en N.V. Herbosch en Loutte t/ Remon en N.V. Herbosch.

Gezien verslag in origineel waarin de deskundige Onghena aangesteld door onderlinge overeenkomst tussen partijen, de mening uitdrukt « dat de oorzaak van de schade dient toegeschreven te worden aan de manoeuvres door de « Croco » uitgevoerd bij het invaren van de geul van de Kattendijkbrug, met te dicht bij de gemeerde schepen aan n° 18 te passeren, na tijdelijk de schroef gestopt te hebben om eerst schepen langs stuurboordzijde te laten voorbijkomen, en daarna nog een schip langs bakboordzijde, terwijl de « Croco » al drijvend dicht bij de geulingang kwam genaderd;

Dat de « Ducq » en de « Martha » stil gemeerd lagen toen de raak geschiedde omdat er aanhoudend achtereenvolgens motorschepen naar de geul van de saskom gemanoeuvreed werden, waarvoor zelfs het motorschip « Croco » gestopt werd om voorrang aan drie motorschepen te verlenen en dat het voor het sleepschip « Ducq » geen zin had of van nut was om te trachten van voor de motorschepen naar en binnen de saskom te manoeuvreren, zolang de luitenant die op de kaai stond, er zijn toestemming daartoe niet gegeven had ».

De verwerende partijen treden dit verhaal der gebeurtenis bij.

De aanleggende partijen beweren dat de « Martha » en de « Ducq » aansprakelijk staan voor de schadelijke gevolgen der aanvaring, volgens Provincial Insurance Cy Ltd en consoorten met de « Croco » omdat zij « on-

bezonnen en overhaastig vooruitkwamen, volgens de « Croco » zonder aansprakelijkheid zijnentwege, omdat het onbezonnen en overhaastig vooruitkomen van deze schepen de enige oorspronkelijke oorzaak van de schade uitmaakt;

Het advies van de deskundige wordt door de ontleding der verklaringen van de getuigen, de beschrijving der schade aan de schepen, op zeer ernstige en vakkundige wijze beredeneerd;

Geen der partijen, welke er een andere mening dan de deskundige op nahouden, brengt een bestanddeel voor van aard een fout of onvolledigheid in de vaststellingen en beredenering van de gerechtsdeskundige aan te tonen, zodat het advies van deze laatste moet gevolgd worden;

Partij Loutte, eigenaar van het schip « Croco » besluit dat dit in geen geval verantwoordelijk is voor de schade aan de lading teweeggebracht door het scheepvaartongeval, zelfs indien dit ongeval aan een verkeerde bediening van het schip te wijten is;

Artikel 32 der wet van 5 mei 1936 op de rivierbevrachting, voorziet inderdaad dit geval van ontheffing der verantwoordelijkheid, doch bepaalt dat om die ontheffing te genieten, de schipper een bewijs van classering moet voorleggen, bewijzen dat hij op het ogenblik van het ongeval aan boord was en er voortdurend een schippersknecht van minstens 18 jaar in zijn dienst had;

De belanghebbende aan de lading besluiten dat twee dezer voorwaarden niet vervuld werden;

Voor wat het certificaat van classering betreft merken zij op dat het ongeval gebeurde op 10 augustus 1956 en het certificaat in bezit van de schipper slechts tot 31 juli 1956 geldig was.

De schipper antwoordt dat het certificaat bepaalt : « Au cas où le certificat devrait expirer au cours d'un voyage ou d'un séjour, le certificat restera valable jusqu'au déchargement complet du bateau »; dat hij op 31 juli 1956 wanneer de geldigheid van het certificaat nog niet verstreken was, een bevrachtingsovereenkomst aanging, voor een reis van Renory naar Doornik; dat het gedurende deze reis is dat het ongeval gebeurde, en het certificaat alsdan geldig bleef tot het afladen van het schip;

De feiten worden niet betwist alsook dat in uitvoering dezer bevrachting, het laden van het schip op 2 augustus een aanvang nam; daarenboven is het aanmerkelijk dat daags te voren, 1 augustus 1956, het schip bedrijvig was om de verplichtingen uit de bevrachtingsovereenkomst gesproken, te kunnen volbrengen, en dus, ingevolge de bevrachting aangegaan gedurende de geldigheidsduur van het certificaat, het voor de schipper onmogelijk bleef zijn schip aan een onderzoek en de formaliteiten voor de hernieuwing van zijn certificaat te onderwerpen;

Een zinrijke interpretatie van de aangehaalde bepaling van het certificaat, moet doen besluiten dat door « voyage » en « séjour » verstaan wordt, de omstandigheden van verplaatsing of ligging van het schip, genoodzaakt door de contractuele verplichtingen ener bevrachting van het schip, in de mate dat hierdoor het onderzoek van het schip, nodig voor het classeren of herclasseren, verhinderd wordt;

In het huidig geval nam de geldigheid van het certificaat een einde wanneer door zulkdanige omstandigheden, bedoeld onderzoek reeds onmogelijk was geworden, dit ingevolge een bevrachting, aangegaan voordat de geldigheidsduur van het certificaat verstreken was, zodat dit moet aangezien worden als verlengd tot het

ontladen van het schip, te zeggen na het gebeuren waarvan in het huidig geding sprake;

De belanghebbende aan de lading beweren verder dat de schipper geen schippersknecht van minstens 18 jaar in zijn dienst had; de schipper antwoordt dat zijn vrouw, dewelke een bekwaamheidsgetuigsschrift van scheepsjongen bezit en meer dan 18 jaar oud is, aan boord was, hetgeen aan de bepaling van artikel 32 der wet op de rivierbevrachting voldoet;

Dit artikel spreekt van «schippersknecht» in de nederlandse en «aide-batelier» in de franse tekst;

Een koninklijk besluit hetwelk de minimum bemanning van schepen bepaalt, spreekt van matroos (matelot) en scheepsjongen (mousse);

Deze bepalingen kunnen niet vermengd worden en voor de ontheffing der verantwoordelijkheid geldt enkel het artikel 32 der wet;

Uit de vergelijking der beide teksten moet het besluit getrokken worden dat «schippersknecht» — «aide batelier» een meer algemene betekenis heeft dan «matroos» en «scheepsjongen» dewelke dus beiden onder de meer algemene benaming «schippersknecht» vallen;

Waar nu de vrouw van de schipper, in haar hoedanigheid van «scheepsjongen» als «schippersknecht» aangezien, ouder is dan 18 jaar, voldoet zij aan de bepaling van artikel 32;

Te vergeefs werpen aanlegsters op dat «schippersknecht» noodzakelijkerwijze een hulp van het mannelijk geslacht bedoelt;

De franse tekst «aide-batelier» sluit zulks reeds uit; de vroegere specifiek mannelijke beroepen worden steeds in hun mannelijke benaming gehouden voor de vrouwelijke beoefenaars ervan, en de wet zelf in haar tekst noemt ook «scheepsjongen» («un mousse») de vrouw welke deze betrekking (emploi) uitoefent;

Partij Loutte vervult dus de drie voorwaarden om de ontheffing van verantwoordelijkheid door artikel 32 der wet van 5 mei 1936 op de rivierbevrachting voorzien, te genieten;

Om deze redenen

De Rechtbank maakt melding van de toepassing van artikel 2 van de wet van 15 juni 1935;

Voegt de zaken ingeschreven op de algemene rol onder n° 74.702 en 75.179 te zamen wegens verknoctheid;

Geeft akte aan aanlegsters The Provincial Insurance Cy en consoorten van de schatting van de eis tegenover ieder partij op meer dan 25.000 frank;

Verklaart al de eisen ongegrond, wijst aanleggende partijen af en veroordeelt hen tot de kosten van het geding.

VREDEGERECHT TE PEER

24 januari 1956.

Rechter : M. Roelandts.

Advocaten : Mrs Van Soest en Franssens.

Wegverkeer. — Spelende kinderen geen onvoorzienbare hindernis. — Onvoldoende bewaking van de kinderen door de ouders. — Gedeelde aansprakelijkheid.

Spelende kinderen zijn bijna altijd een voorzienbare hindernis. De bewaking van de kinderen door de ouders schiet te kort, wanneer zij hun kinderen laten spelen op de niet verhoogde bermen van de rijbaan, daar deze gelijkgrondse bermen volgens het Verkeersreglement door de bestuurders van de motorvoertuigen mogen gebruikt worden om de stop-, kruisings- of inhalingsmanoeuvres uit te voeren; spelen, die het verkeer kunnen hinderen, zijn bovendien op de openbare weg verboden en leveren op zich zelf reeds een overtreding op van artikel 39 van het Verkeersreglement.

In casu de motorrijder voor $\frac{2}{3}$ aansprakelijk gesteld en het kind voor $\frac{1}{3}$.

Bruyninckx t/ Fichtner.

Overwegende dat de vordering van eisers er toe strekt verweerder te horen veroordelen om aan eerste verzoeker een schadevergoeding te betalen van 6.792 fran en tevens om aan tweede verzoeker een som te betalen van 1.120 frank, telkens vermeerderd met de intresten;

Overwegende dat eisers aanvoeren dat tweede verzoeker op 2 oktober 1955, met zijn motorrijwiel over de Senator Jacobslaan te Houthalen reed; dat de vijfjarige Fichtner Heinhard, minderjarige zoon van verweerder op de gelijkgrondse boordweg ging met een makkertje; dat het kind Reinhard, vernoemd, plots op 5 m. vóór de motor van tweede verzoeker is ingeslopen en de weg afsneed, waardoor een aanrijding onvermijdelijk werd; dat de ganse verantwoordelijkheid ten laste van het zoontje van gedaagde dient gelegd en dat gedaagde als vader en wettelijk beheerder van de goederen van zijn zoon Reinhard verantwoordelijk is voor dezès daden;

Overwegende dat uit de door eisers neergelegde fotocopie van het strafrechtelijk onderzoek ter zake — welk zonder gevolg gerangschikt werd — blijkt dat tweede verzoeker in de loop van het onderzoek zelf verklaard heeft : « Wanneer ik nog een honderdtal meters van de plaats van de aanrijding was verwijderd, waren deze twee kinderen op de niet verhoogde berm der rijbaan aan 't spelen, zoals ik reeds verklaard heb, wanneer ik nog een vijftal meters van hen verwijderd was, liepen deze twee onverwachts de rijbaan over »...

Overwegende bovendien dat de afstand tussen tweede verzoeker en het 1e overlopend kind, in ieder geval meer was dan vijf meters, blijkt uit de verklaring van de enige ooggetuige van het ongeval; dat deze immers verklaarde « toen ik op ongeveer tien meters van de kinderen of was, stak één hiervan haaks de weg over. Op dat ogenblik denk ik dat de motor een 20 tal meters van dit kind af was. Alsdan is ook het tweede kind nog de baan overgelopen, doch dit kon niet meer voor de motor door. Het is volgens ik zag tegen de voorzijde van de motor aangelopen... »;

Overwegende derhalve dat uit de verklaringen zelf van tweede verzoeker blijkt dat de kinderen op de niet verhoogde berm der rijbaan aan het spelen waren

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

Rechtskundig Weekblad

en dat de bestuurder van de motor zulks bemerkt had van op een honderdtal meters;

Overwegende anderzijds dat de bewaking van het kind eveneens te wensen overliet daar de ouders het kind lieten spelen op de gelijkgrondse berm en daar de vader — gedaagde — bovendien zelf verklaarde: «Ik kan ook niet zeggen hoe het kwam dat mijn kind aldaar zou gekomen zijn. Enkele ogenblikken voordien, had ik hem nog gezien aan onze woning. De plaats van het ongeval is een 400 tal meters van mijn woning. Ik ben burgerlijk verantwoordelijk voor mijn zoon Reinhard. Wij zijn beide partijen akkoord om de schade in der minne te regelen...»;

Overwegende dat «la présomption de responsabilité qui pèse sur les parents du fait de leurs enfants mineurs est fondée seulement sur un défaut de surveillance; quant au défaut d'éducation, il doit être prouvé par la victime et donne lieu à l'application non de l'art. 1384, mais des art. 1382 et 1383 Code Civil (Bull. Ass. 1955, p. 90); dat, bovendien, de twee vereisten — n.m.l. de minderjarigheid van het kind en het verplicht inwonen van het kind bij zijn ouders — welke volgens art. 1384 B.W. nodig zijn om de verantwoordelijkheid van de ouders te weeg te brengen, in casu aanwezig zijn;

Overwegende daarentegen dat: «lorsqu'il s'agit d'accidents causés à des enfants, la jurisprudence estime en général que les usagers devaient faire preuve d'une prudence particulière. Les automobilistes sont tenus de prévoir les effets de l'étourderie et de la turbulence naturelle des enfants et de prendre toutes les précautions nécessaires pour y parer, notamment de ralentir (Civ. Charleroi, 20-3-1946, J.T. 353); Encore faut-il que le conducteur ait pu se rendre compte à temps de la présence d'un enfant (Correct. Liège 5-2-1949, R.G.A.R. 4454 et de ses intentions... (Brux. 16-11-1948, R.G.A.R. 4383); verder nog: «la turbulence naturelle et l'inconscience du danger chez les enfants souvent absorbés par leurs jeux font de ces enfants des obstacles prévisibles» (Outers et Petit, Le Code de la circulation routière expliqué, p. 90, n° 6 a;

Overwegende dat uit dit alles blijkt dat de onvoorzienbare hindernis voor spelende kinderen bijna nooit aangenomen wordt;

Overwegende dat, in casu, de kinderen aan «het spelen» waren op de niet verhoogde berm der rijbaan

en aldaar niet «gingen» zoals verkeerdelijk in de dagvaarding aangehaald werd;

Dat, dienvolgens, de bestuurder van de motor — tweede verzoeker — zodanig had moeten vertragen, bij het zicht van de spelende kinderen welke hij gezien had van op een honderdtal meters, dat hij kon stoppen vóór de voorzienbare hindernis, in casu, de overlopende kinderen, waarvan het eerste haaks de weg overstak op een 20 tal meters voor de aankomende motor;

Overwegende anderzijds dat de bewaking door de ouders te kort schiet wanneer zij hun kinderen laten spelen op de niet verhoogde bermen der rijbanen, daar deze gelijkgrondse bermen volgens de wegcode door de bestuurders mogen gebruikt worden om de stop-, kruisings- of inhaalmanoeuvres uit te voeren en dat bovendien de spelen die het verkeer kunnen hinderen op de openbare weg verboden zijn en op zich zelf reeds een inbreuk uitmaken op de beschikkingen van art. 39 van de wegcode;

Dat in casu, het kind van gedaagde op de gelijkgrondse berm, d.w.z. op de openbare weg, speelde en zulks buiten het toezicht en de bewaking der ouders; dat de vader zelfs niet kon zeggen hoe het kwam dat zijn kind «aldaar» zou gekomen zijn;

Dat daaruit voldoende blijkt dat het kind een inbreuk op het verkeersreglement heeft gepleegd en dat de vader burgerlijk verantwoordelijk is voor de schadevergoeding, de onkosten en gebeurlijk de boete;

Overwegende dat, rekening houdend met deze omstandigheden en met het feit dat de materialiteit van het onregelmatig overlopen van de rijbaan blijft bestaan, mag aangenomen worden dat genoemd kind voor één derde deel aansprakelijk is voor het ongeval;

Overwegende dat tweede verzoeker zelf voor 2/3 deel schuld heeft in deze aanrijding en daar ook de nadelige gevolgen dient van te dragen;

Overwegende dat de door eerste verzoeker gevorderde bedragen van 5.792 fr. (herstellingskosten volgens factuur); 250 fr. (genotsderving) en 750 fr. (waardevermindering lederen vest), billijk en rechtmatig voorkomen; dat 1/3 dezer globale som van 6.792 fr. mag worden toegekend of 2.264 frank;

Overwegende dat billijker- en redelijkerwijze aan tweede verzoeker mag worden toegekend 1/3 van 250 fr. (broek) + 120 fr. (dokterskosten) of samen 370 fr. : 3 = 123,33 frank;

Overwegende dat het meerdere gevorderde als niet bewezen en ongegrond voorkomt en dient afgewezen.

OVER DE FORMULE «DOOR ALLE MIDDELEN VAN RECHT, GETUIGEN INBEGREPEN»

Enkele dagen geleden had ik een onderhoud met een hoogstaand magistraat, voorzitter ener burgerlijke kamer der rechtbank van eerste aanleg, die er mij zijn verwondering over uitdrukte dat de advocaten steeds voortgaan — naar zijn mening volkomen ten onrechte — vooral inzake echtscheiding, de verouderde en zuiver stereotiepe formule te gebruiken, wanneer zij aan de rechtbank vragen toegelaten te worden tot het bewijs van zekere feiten, dit bewijs te mogen leveren «door alle middelen van recht, getuigen inbegrepen».

De redenering van de magistraat was zakelijk: een getuigenverhoor dient door de rechtbank toegelaten te worden, het is dus normaal dat men vraagt bepaalde feiten door getuigen te bewijzen; het heeft echter geen zin hierbij de formule «door alle middelen van recht» te pas te brengen, daar men toch altijd gerechtigd is vóór de Rechtbank alle nuttige bewijs-

middelen voor te brengen en bijgevolg de termen «door alle middelen van recht» werkelijk zonder betekenis zijn.

Het is ten zeerste verheugend dat een magistraat bezwaar oppert tegen het gebruik van de oude en verstarde formules; immers, dergelijke handelwijze is eerder verrassend. Niemand heeft beter dan Georges Ripert in zijn jongste werk «Les forces créatrices du droit» aangetoond hoe de jurist in het algemeen, en de magistraat in het bijzonder, een conservatieve geestesvorming hebben en hoe zij a priori geneigd zijn zich steeds te houden aan geijkte en beproefde formules.

In het onderhavig geval scheen mij het probleem niet bijzonder belangrijk, want zelfs wanneer het aanbod van bewijs «door alle middelen van recht» overbodig mocht zijn, leek het mij ten slotte dat er weinig bezwaar tegen bestaan kon de formule toch te gebruiken,

daar er voorzeker geen enkel nadelig gevolg kan aan verbonden zijn. Mijn eerste antwoord aan de magistraat was dan ook een beroep op het adagio « quod abundat non vitiat ».

Ik meen dat het nochtans wel nuttig zou kunnen zijn de zaak eens verder te onderzoeken. Inderdaad, gelijkte formules, die sedert vele jaren in de rechtspleging gebruikt worden, hebben gewoonlijk een historische ondergrond, die het de moeite waard is op te sporen. Zij zijn meestal ontstaan in verband met incidenten die zich hebben voorgedaan in de jurisprudentie en het is zelden dat het gebruik van een dergelijke formule niet een diepere betekenis heeft en dat de bewoordingen, waarin ze gesteld is, niet juridisch volkomen kunnen verantwoord worden.

Is dit ook niet het geval met het aanbod van bewijs « door alle middelen van recht, getuigen inbegrepen »?

* * *

Dat het een zeer oude formule is spreekt vanzelf. Zij komt voor in alle uitgaven van het bekende formulierboek van Zwendelaer: « à faire la preuve de ces faits par tous moyens de droit, notamment par témoins », zowel in de eerste uitgave van het boek als in de jongste bewerkt door Van Reepingen en Reyntens van 1935 (blz. 46). Zij is reeds te vinden in het bekend « Formulaire général de procédure » van Lucien Jamar van 1888, vol. I, blz. 350: « admettre le demandeur à prouver par tous moyens de droit, même par témoins, les faits suivants ». Zij komt ook voor in het uitstekend Nederlandstalig Formulierboek van Burgerlijke Rechtsvordering, dat in 1938 werd uitgegeven door Prof. P. Bellefroid, blz. 244: « eiser toe te laten de navolgende feiten door alle rechtsmiddelen, ook door getuigen, te bewijzen », en hetzelfde zou kunnen vastgesteld worden in andere minder gebruikte of gekende formulierboeken. Het is in de eerste plaats zeer waarschijnlijk dat al deze uitmuntende specialisten deze termen niet zouden gebruiken hebben wanneer ze niet een werkelijke betekenis hadden en eenvoudig onnuttige ballast zouden zijn. Nochtans is toch de kracht van de gewoonte in de juridische wereld soms zo sterk dat het wel wenselijk is dieper te graven en na te gaan op grond van welke gegevens deze termen gekozen zijn geworden en waar hun oorsprong eigenlijk gelegen is.

* * *

Laten wij dus eerst en vooral eraan herinneren dat het bewijsrecht in burgerlijke zaken door de wetgever op een zeer speciale wijze is ingericht geworden. Dan wanneer het de magistraat in strafzaken is toegelaten zijn mening te putten uit alle mogelijke gegevens en op de meest vrije wijze zijn diepere overtuiging te vormen, is hij daartoe in burgerlijke zaken niet gemachtigd en is hij gebonden door de strenge wettelijke voorschriften van het bewijsrecht. Morel in zijn « Traité élémentaire de procédure civile » onderscheidt dan ook tussen het systeem « de la preuve légale » en dit « de l'intime conviction » (blz. 377). Garsonnet en César-Bru maken in dit verband gewag van het stelsel « des preuves légales » en daartegenover van « le système des preuves naturelles » (Traité, II, blz. 387) en beide auteurs doen op voortreffelijke wijze uitschijnen hoe er zich stilaan, doorheen de geschiedenis van het recht, een steeds grotere overgang heeft voorgedaan van het eerste systeem naar het tweede. De beperkingen die door de Code Civil nog aan de rechters in burgerlijke zaken werden opgelegd vonden hun oorsprong in de argwaan der revolutionnaires tegen de magistratuur. Al is er heden voor deze argwaan van

150 jaar geleden geen grond meer, toch zijn de beperkingen van het bewijsrecht in burgerlijke zaken gehandhaafd gebleven. En Morel komt tot het besluit dat, wanneer ook heden ten dage de moderne burgerlijke rechtspleging meer en meer voor de rechter het stelsel aanvaardt van de vrije vorming der overtuiging door « intime conviction », « il est cependant resté en notre droit des vestiges importants du système de la preuve légale ». In burgerlijke zaken namelijk zijn de rechters ook nog heden in zeer sterke mate aan nauwkeurige wettelijke voorschriften betreffende het bewijsrecht gebonden.

Hiertegen doet zich nochtans een heftige reactie gelden en deze reactie wordt nergens beter uiteengezet dan in het voortreffelijk boek van Raymond Legeais « Les règles de preuve en droit civil. Permanences et transformations » (Parijs, 1955). Deze auteur toont aan hoe namelijk de rechtspraak er stilaan meer en meer tegen reageert dat de rechter zijn vrije meningsvorming zou beperkt zien door wettelijke voorschriften betreffende het bewijs. Een van de meest sprekende voorbeelden waarop hij wijst is het veel aangehaalde arrest van het Franse Hof van Cassatie, waardoor het Hof, niettegenstaande het verbod van artikel 1341 B.W. het bewijs te leveren door getuigen van een verbintenis boven een bepaald bedrag, toch aanvaardde dat, niettegenstaande het overschrijden van de bedragsgrens, de uitdrukking van de wil van een koper in te gaan op een voorstel van verkoop, als feitelijke vaststelling door getuigen mag geschieden (Cass. fr., Sectie civ., 25 mei 1949, Sirey 1950, I, 17). Dit is inderdaad de volledige miskenning van het streng verbod voorzien in artikel 1341 van het Wetboek van rechtspleging. Het Belgisch Hof van Cassatie had trouwens van zijn kant, ook nog in recente arresten, reeds meerdere malen beslist dat de toepassing van artikel 1341 B.W. betreffende het bewijs der verbintenissen in burgerlijke zaken niet van publieke orde is (Cassatie, 21 september 1950, Pas. 1950, I, 8; Cassatie 11 juni 1951, Pas. 1951, I, 700). Er bestaat dus wel een sterke drang in de rechtspraak zich van de knellende band van het wettelijk formalistisch bewijsrecht te bevrijden.

Niettegenstaande deze zo belangrijke evolutie, die naar alle waarschijnlijkheid de voorbode is van een noodzakelijke hervorming van ons burgerlijk procesrecht, vooral wat betreft de bewijslevering die, zoals Morel het onderlijnt, aanleiding geeft tot scherpe kritiek (Traité, blz. 381), « les dispositions du Code sur l'administration des preuves appellent de sérieuses critiques », toch is het stellig dat door het thans bestaande systeem enkele algemene beginselen zich noodzakelijkerwijze opdringen en van dusdanige aard zijn dat de rechter zonder klaarblijkelijke schending van de wet er niet kan van afwijken.

Uit de regelen betreffende het verstrekken van het bewijs in burgerlijke zaken, die enigszins willekeurig verspreid zijn, dan weer in het Burgerlijk Wetboek, dan weer in het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, is in elk geval het groot beginsel af te leiden dat steeds door de rechtspraak wordt in acht genomen, namelijk de *neutraliteit van de rechter* betreffende het bewijs aangaande de feiten. In tegenstelling met de strafrechter mag de rechter in burgerlijke zaken de bewijzen niet halen waar hij wil; hij moet zich verlaten op de bewijzen door de partijen aangebracht in de vormen door de wet voorgeschreven (Van Bauwel, Handboek voor het Burgerlijk Procesrecht, IV, blz. 226), *judex judicat secundum allegata et probata partium*; « la preuve juridique ne peut avoir pour objet que les faits et actes invoqués par les parties à l'appui de leurs prétentions » (Morel,

Traité, blz. 377). De rechter is dus gebonden aan die bewijzen welke de partijen wel willen voorbrengen. Het is hem niet geoorloofd zelf andere bewijzen op te sporen of de voorbrenging ervan te bevelen; hij heeft enkel toezicht te houden over het voorgebracht bewijsmateriaal (Van Bauwel, idem), namelijk in verband met het ter zake dienend karakter ervan.

De manier waarop deze bewijzen in burgerlijke zaken dienen voorgebracht te worden is te vinden in artikelen 1315 en volgende B. W., die weliswaar vermeld worden in verband met het bewijs der overeenkomsten, doch waarvan aanvaard wordt dat zij ook gelden voor alle andere burgerlijke aangelegenheden. In deze teksten is nauwkeurig aangeduid welke bewijsmiddelen de rechter mag aanvaarden en welke de bewijskracht is van de verschillende aangeboden middelen. Hier is de rechter dus volledig gebonden en niettegenstaande deze band hem hinderlijk voorkomt en hij, zoals hoger aangetoond, zich ertegen verzet en streeft naar een meer vrije bewijsvorming, ten einde zonder beperking de waarheid te kunnen zoeken en zijn geweten te kunnen voorlichten, is toch de kracht van de geschreven wet dusdanig dat, de rechter als dienaar van de wet zich aan de gestelde regels houdt. «Le juge ne peut fonder sa décision que sur des preuves régulièrement administrées» (Morel, Traité, blz. 378).

* * *

De middelen, die als bewijs zullen aangevoerd worden, hangen dus volledig af van de bedoeling der partijen; zij zullen alle middelen, die gunstig zijn voor de door hen voorgestane stelling, voorbrengen en degene die hun nadelig zijn achterwege laten. De rechter zal zich hiertegen niet kunnen verzetten en het is hem niet geoorloofd b.v. het voorbrengen van stukken of bewijzen te bevelen die de partijen niet wensen in het midden te brengen. De partijen nu, die de keus hebben tussen een reeks wettige bewijsmiddelen, die in artikelen 1315 en volgende van het B. W. zijn uiteengezet, zijn geenszins verplicht al hun bewijsmateriaal in eenmaal voor te brengen. Zij oordelen vrij door welke middelen zij de kans hebben op de gemakkelijkste en op de meest veilige wijze hun proces naar een gunstige oplossing te leiden.

Het is echter mogelijk dat, wanneer bepaalde bewijzen geleverd zijn, deze als onvoldoende zouden voorkomen en dat het vereist is een ander wettig bewijsmiddel voor te brengen, ten einde de overtuiging van de rechtbank te vormen. Zo b.v. in een zaak van echtscheiding, waarin zekere brieven werden aangehaald waarvan de inhoud onvoldoende blijkt om de rechter te overtuigen van de rechtmatigheid de echtscheiding toe te staan, zal er wel een getuigenverhoor moeten aangeboden worden ten einde de werkelijkheid van de feiten, die in de voorgebrachte correspondentie reeds werd aangekondigd, definitief te bewijzen. Het is ook mogelijk dat een getuigenverhoor bevolen is geworden en dat de gegevens van dit getuigenverhoor niet voldoende zijn om als volstrekt bewijsmiddel te gelden; dan zou het nog steeds mogelijk zijn de aanwijzingen van het getuigenverhoor aan te vullen met gegevens van allen aard, aan de rechter het bewijs door vermoedens aan te bieden en hem te vragen van een bekend feit tot een onbekend feit te besluiten. En in sommige gevallen is het ook denkbaar dat een expertise zich zou opdringen of een persoonlijke verschijning van de partijen, ten einde eventueel in hun tegensprekelijke verklaringen het bewijs te vinden.

Er is een hele techniek van het bewijsrecht, die zo uitstekend samengevat is geworden in het bekend artikel van Prof. Jean Dabin «La technique de la preuve juridique spécialement en droit civil», door hem gepubliceerd in «La Belgique judiciaire» van 1932, blz. 345 en volgende. Doch steeds staat voorop het beginsel dat de rechter enkel en alleen belang mag hechten aan de aanbiedingen van bewijs die hem door de partijen worden gedaan; en dat hij zich dient te beperken tot het beoordelen van de bewijsmiddelen die door hem werden toegelaten en tot het onderzoek of deze al dan niet op voldoende wijze het aangeboden bewijs hebben geleverd.

* * *

Wanneer nu een partij er zich zou toe beperkt hebben één enkel bewijsmiddel aan de bieden, b.v. een getuigenverhoor, zou het de rechter volkomen vrijstaan — wanneer hij formalistisch is aangelegd — in de tegenwoordige stand van ons procesrecht, zich uitsluitend aan het resultaat van dit enig bewijsmiddel te houden en, in geval het onvoldoende mocht gebleken zijn, niet verder op andere middelen in te gaan wanneer deze hem niet van eerst af zouden zijn aangeboden geworden en zij niet door hem werden toegelaten. De partij moet weten wat zij wil. Wanneer de zaak niet de plano kan berecht worden moet zij beslissen welke bewijsmiddelen zij zal aanbieden. Het is mogelijk dat de partij zo volstrekt zeker is van de deugdelijkheid van een door haar aangeboden bewijsmiddel, dat zij zich tot dat éne middel kan beperken. De ondervinding zal echter aan elk advocaat die in de praktijk staat geleerd hebben dat het roekeloos is op dit punt de mening van zijn klient onvoorwaardelijk te volgen en hij zal steeds voorzichtig handelen door er de rechtbank op te wijzen dat hij zich niet aan één bewijsmiddel wenst te houden, doch ook eventueel op andere middelen beroep zal doen.

Het is dus in de hoogste mate geboden dat, wanneer een partij zich moet wagen op het gladde ijs van de bewijzlevering, zij alle hoegenaamde troeven in de hand houdt om dit bewijs op zo uitgebreid mogelijke wijze te kunnen bijbrengen en het is zelfs geboden dat zij zich alle rechten zou voorbehouden om, wanneer zij in het ene bewijs niet slaagt, zij ook nog een ander bewijsmiddel zou kunnen proberen om ten slotte toch de juistheid van haar stelling te doen zegevieren.

Is het dan ook niet vanzelfsprekend dat dit voorbehoud steeds door de partijen gemaakt wordt en dat het niet enkel wenselijk doch werkelijk noodzakelijk is dat een partij die een aanbod van bewijs doet dit zou doen *door alle middelen* welke de wet te harer beschikking stelt en namelijk zowel door getuigen als eventueel door geschriften, vermoedens en alle andere middelen meer. De formule een aanbod van bewijs te doen «*door alle middelen van recht, getuigen inbegrepen*» is dus een wijze en voorzichtige formule. En wanneer er iets in haar termen overbodig zou zijn, zou het eer het in de formule uitgedrukte bewijsmiddel «door getuigen» zelf zijn, omdat dit noodzakelijkerwijze reeds ingesloten is in de algemene termen «*alle middelen van recht*». Het is dan ook waarschijnlijk dat het bewijs door getuigen steeds bijzonder vermeld wordt omdat aangaande feitelijke aangelegenheden meestal een getuigenverhoor dient gehouden te worden en de formule haar definitieve vorm heeft gekregen «getuigen inbegrepen» ex eo quod plerumque fit. In alle burgerlijke aangelegenheden schijnt dus deze formule zich wel degelijk op te dringen en het is niet denkbeeldig dat, wanneer zij niet gebezigd wordt men gevaar zou lopen zich andere bewijsmiddelen te

zien ontzeggen wanneer een bepaald middel geen resultaat geeft, daar geen andere middelen aan de rechtbank zouden zijn aangeboden geworden.

* * *

Wanneer wij ons nu meer bepaald beperken tot de stof van de zaken van echtscheiding en scheiding van tafel en bed, waarin het bewijs van de feiten gewoonlijk aanleiding geeft tot het bijzondere bewijsmiddel van het verhoor van getuigen, is er nog wel een reden te meer om hierbij deze algemene formule te gebruiken.

Inderdaad, zoals bij vele hoofdstukken van het Burgerlijk Wetboek is in zake echtscheiding en scheiding van tafel en bed de procedure speciaal in het Burgerlijk Wetboek voorzien. Door de wetgeving van 1935-36 is weliswaar de economie van de titel van het B.W. betreffende de echtscheiding volledig omver geworpen geworden en is de logische volgorde, die destijds voorkwam in de oude Code civil verloren gegaan, zodat er van de vroegere artikelen 247 en 248, die bijzonder betrekking hadden op het bewijs, niets meer is overgebleven. De wetgevende hervormingen van 1935 en 1936 hebben gewild dat de procedure van echtscheiding thans zou onderworpen zijn aan hetzelfde regime van het bewijs als de gewone burgerlijke zaken, zoals dit voorzien is in het nieuwe artikel 241. Toch blijft voor de echtscheidingsprocedure gelden dat het leveren van het bewijs zich anders voordoet dan in gewone zaken. Het bewijs der feiten, waarop de vraag tot echtscheiding gesteund is kent niet de beperkingen die door de wet voorzien zijn voor het bewijs bij gewone overeenkomsten en zoals de Pandectes belges het zeggen V^o Divorce N° 263 « on peut donc dire que la preuve des causes du divorce peut se faire *par tous moyens de droit* ».

Van de andere kant moet de rechter wegens het karakter van publieke orde, dat eigen is aan de rechtspleging in zake echtscheidingen, zekere beperkingen in acht nemen, die niet gelden voor bewijs in gewone zaken, zo b.v. de beperkte waarde van de bekentenis en de werkelijkheid van de bewezen feiten buiten alle afspraak van de partijen om.

Nu is er onder de oude procedure een epische strijd geleverd geworden om te weten *welke middelen* als bewijs in zake echtscheiding nuttig konden worden aangeboden en op welke manier het bewijs diende geleverd te worden. Gedurende geruime tijd heeft de rechtsleer en de rechtspraak op het standpunt gestaan dat, wanneer de echtscheiding gevraagd werd, de rechter enkel ofwel de vraag de plano kon inwilligen ofwel haar onmiddellijk verwerpen, ofwel uitsluitend een getuigenverhoor bevelen, zonder enig ander aanbod van bewijs te mogen in aanmerking nemen. Deze stelling werd gesteund op de voorbereidende werken van het oude artikel 247 B.W. (Locré, T. II, blz. 506 en volgende). Er werd uit afgeleid dat het b.v. uitgesloten was dat de rechtbank een aanbod van deskundig onderzoek zou in aanmerking nemen. Tegen dit al te strak formalisme heeft de rechtspraak ook gereageerd. Het eng formalistisch standpunt is nog met klem verdedigd geworden door Raadsheer L. Torsin in zijn studie « L'expertise est-elle un mode de preuve légalement admissible en matière de divorce ? » verschenen in La Belgique judiciaire van 1929, kol. 129 en volgende. Piérard in zijn « Traité du divorce » kwam nochtans heftig tegen deze stelling op (t. II, 568) en het is dan ook vanzelfsprekend dat onder de oude procedure er des te meer reden bestond, bijzonder in zake echtscheidingen, als bewijs niet enkel het getuigenverhoor aan te bieden, doch eveneens *alle andere middelen van recht*, zulks in de eerste plaats als verzet tegen de al te

formalistische opvatting die door een gedeelte van rechtsleer en rechtspraak werd ingenomen. Het komt mij voor dat vooral in verband met deze betwisting de formule volstrekt onontbeerlijk was en vandaar dat ze zich ook met zoveel kracht — al is het bij vele juristen ook onbewust — in de practijk zal hebben gehandhaafd.

* * *

Is er nu iets gewijzigd geworden aan de toestand, sedert de wetgeving van 1935-36 de zaken van echtscheiding volledig op dezelfde lijn heeft gesteld als de gewone burgerlijke gedingen en zou er reden bestaan om thans niet meer de brede formule te gebruiken, die onder de vroegere wetgeving heilzaam en noodzakelijk is gebleken?

Door de afschaffing van het oud artikel 247 B.W. is het stelsel verdedigd door Raadsheer Torsin en gehuldigd door een belangrijk gedeelte van de jurisprudentie volledig vervallen en het is stellig dat thans alle hoegenaamde bewijsmiddelen, die door de wet voorzien zijn en die in overeenstemming zijn met de bijzondere aard van de procedure van echtscheiding, mogen aangeboden worden (Piérard, Précis du divorce, blz. 111). Dit neemt echter niet weg dat wanneer bij het berechten van de zaak, de rechtbank moet oordelen over de aangeboden bewijsmiddelen, het zeer wenselijk is zich niet tot één enkel van deze bewijsmiddelen te beperken en aan te bieden dat men het bewijs wenst te leveren « *door alle middelen van recht* — getuigen inbegrepen », omdat vanzelfsprekend het getuigenverhoor in echtscheidingszaken wel het meest gebruikelijke en het meest aangewezen bewijsmiddel zal zijn. Wanneer de rechtbank dit aanbod aanvaardt en het getuigenverhoor heeft plaats gehad blijft nog alle gelegenheid open om, naast het procesverbaal van een regelmatig in de vorm gehouden enkwest, dat misschien ontoereikend zal zijn, de andere voorbehouden bewijsmiddelen voor te brengen, b.v. brieven, ofwel geschreven verklaringen, ofwel getuigenverhoren uit andere burgerlijke zaken, ofwel processen-verbaal opgesteld door de politie in strafrechtelijke dossiers (Cass. 27 april 1939, Pas. 1939.I.214) e.z.m. Immers, na de beoordeling van het getuigenverhoor blijft het de rechtbank vrij, vermits alle rechtsmiddelen zijn voorbehouden geworden en ze toelating heeft verstrekt in het tussenvonnissen *door alle rechtsmiddelen* het bewijs te leveren, haar overtuiging te steunen op *vermoedens* die zij afleidt uit allerlei documenten. Zo heeft het Hof van Cassatie beslist in zijn arrest van 14 oktober 1948 (Pas. 1948.I.566) dat het de Rechtbank vrijstond haar overtuiging te putten uit elk wettelijk rechtsmiddel dat door een der partijen was aangeboden geworden, en « qu'en matière de divorce la preuve des griefs peut être administrée non seulement par enquête, mais encore *par toutes voies de droit*, notamment par présomptions qu'il est permis de puiser dans tous les éléments de la cause ».

Zou het nu niet gewaagd zijn bij het aanbod van bewijs, dat door een partij wordt gedaan, zich uitsluitend te beperken tot één enkel bewijsmiddel op gevaar af de rechtbank te zien beslissen dat, vermits geen enkel ander aanbod van bewijs gedaan werd, de eindbeslissing uitsluitend dient gesteund te worden op het enig voorgebracht middel dat geen doorslaand resultaat heeft gegeven. En is het niet ten eerste aan te bevelen aan de advocaten in het belang van de partijen, waarvan zij de zaak behartigen, dat zij alle vereiste voorzorgsmaatregelen zouden nemen en dat zij, wanneer een beslissing de plano niet mogelijk is, zich op de breedste wijze het bewijs zouden voorbehouden, *door alle hoegenaamde rechtsmiddelen*, het weze vermoedens, het weze zelfs getuigenschriften (Cass.

4 mei 1933, Pas. 1933, I, 216) of het weze zelfs een deskundig onderzoek.

Is dan de formule dat het aanbod van bewijs gedaan wordt « door alle middelen van recht, getuigen inbegrepen » niet de enig zekere, die de rechten van de partijen vrijwaart tot in hoogste aanleg?

Verre van schadelijk te zijn of overbodig lijkt mij de algemene formule dus wijs en noodzakelijk. Zij speelt haar rol in het algemeen verzet dat zich in de rechtspraak ontwikkelt, zowel in Frankrijk als in België, tegen het al te starre formalisme dat in sommige rechterlijke beslissingen is gehuldigd geworden en zolang ons burgerlijk procesrecht niet zal vernieuwd zijn en de rechter niet de vrijheid zal verworven hebben op welkdanige wijze zijn overtuiging te vormen zonder aan enige beperking gebonden te zijn, is het verstandig de weg breed open te houden om de waarheid te zoeken, door middel van het aanwenden op de meest uitgebreide schaal van al de bewijsmiddelen die thans in onze wet worden voorzien, zulks in het belang van de partijen aan wie de grootste kans zal geboden worden al hun rechtsmiddelen te doen gelden, in het belang van de rechter, die zijn oordeel rechtmatig op een uitgebreid stel gegevens zal kunnen steunen, en vooral in het belang van de waarheid, die daardoor op de beste wijze zal gediend worden.

René Victor.

BALIELEVEN

VLAAMSE CONFERENTIE VAN DE BALIE BIJ HET HOF VAN BEROEP TE GENT

Tweetaligheid in Vlaanderen?

De Voorzitter van de Vlaamse Conferentie der Gentse Balie, Mr Jan Ronse, had op de plechtige openingszitting van 26 Oktober 1957 gezegd dat het gerechtsgebouw een oase schijnt te zijn waar verschillende opinies en de meest vurig verdedigde strekkingen elkander kunnen ontmoeten in een geest van wederzijds begrip.

Een illustratie daarvan werd gegeven door de vergadering over het probleem van de francofonen in Vlaanderen die op 8 januari ingericht werd.

Het Bestuur van de Conferentie had deze vergadering als volgt opgevat:

Twee confraters, Mr Debra, voor de vlaamsgezinde Vlamingen en Mr J. Eeckhout voor de francofone Vlamingen, zouden in een «confrontatie van opvattingen en ideeën elk hun respectievelijk standpunt uiteenzetten en de mogelijkheden en de middelen tot toenadering tussen de beide opinies onderzoeken. Een nieuwe formule dus om te trachten een oplossing te vinden voor een toestand die, in het gerechtsgebouw meer dan elders, blijft bestaan, en door steeds meer confraters aangevoeld wordt als hinderend voor een vlot verkeer tussen leden van eenzelfde balie.

Meer dan vijftig confraters, zowel francofonen als nederlandssprekenden waren in de bibliotheekzaal van het gerechtsgebouw aanwezig. Ook vanwege de jongeren was er grote belangstelling.

Na het welkomwoord van de Voorzitter, die er nogmaals op wees dat de omgang in het gerechtsgebouw moet bezielde blijven door een geest van wederzijds begrip en eerbied voor elkaanders opvattingen, zette Mr G. Debra als eerste spreker het standpunt van de vlaamsgezinde Vlamingen uiteen.

Hij drukte er zijn vreugde over uit dat nu dergelijk gesprek mogelijk geworden was (wat tien jaar geleden nog niet mogelijk zou geweest zijn) en preciseerde dat het gesprek ging tussen de echte francofonen, van huize uit, die niet bij de militante franskiljons gerekend worden, niet met de would-be francofonen.

Overbodig te onderstrepen zegt hij dat er ten overstaan van de francofonen als zodanig geen zweem van verwijt bestaat daar zij, zoals iedereen, de vrucht zijn van hun milieu; hij acht het echter nuttig mede te delen dat de Vlamingen het feit van de francofonen tegen een andere historische achtergrond zien dan zij zelf: de eeuwenlange verfransing van Vlaanderen is een fabel; in de middeleeuwen beperkte zich deze bijna alleen tot de hoven en de hovelingen, en had geen incidentie op de homogeniteit van de volkscultuur. De werkelijke verfransing was in zeer aanzienlijke mate het gevolg van de twintigjarige Franse bezetting van na 1792, die alle middelen inzette om een brutale verfransing door te drijven.

Het spreekt vanzelf dat een aldus opgedrongen verfransing zich moeilijk op een rechtstitel kan beroepen en dat historisch onrecht of misbruik op geen traditie mag bogen om bestaansrecht te wettigen.

Bij het beschrijven van de huidige toestand inzake verfransing in het zakenleven, in de overheidsdienst, advocatuur enz. wees hij op de volgende wijziging die is ingetreden:

Tengevolge van de vernederlandsing van het onderwijs, spreken de jonge francofonen vrij goed en zuiver Nederlands; zij zijn de nieuwe «tweetaligen» die voor alle benoemingen en plaatsen in aanmerking komen en er ook meest, door de francofonen aan het bewind, benoemd worden.

Dit brengt mede dat hogervermelde corpsen naar geest en gebruikelijke omgangstaal even Frans blijven als vroeger, doch anderzijds ook dat de francofonen die het Nederlands nu goed hanteren er minder afkerig tegenover staan en dat een gesprek als dat van vandaag mogelijk geworden is.

Mr Debra schetst dan al de nadelen en de gespletenheid die deze verfransing op cultureel, sociaal en ook op politiek en economisch gebied medebrengt.

Dit gezegd zijnde, stelt spreker voorop:

dat de Vlaamse intellectueel tegenover zijn volk een ethische plicht heeft, die niet minder dwingend is dan deze van de burger tegenover de Staat;

dat de francofone Vlamingen even zo goed Vlaming zijn als de andere en tegenover het volk dezelfde ethische plicht hebben zijn culturele gaafheid en bloei te beschermen en te bevorderen, en mede te werken om al de nadelen die de verfransing van Vlaanderen heeft medegebracht weg te werken.

Hij wees er ten slotte op hoe het gebruik van Frans en Vlaams door elkaar op het gerechtshof ten overstaan van de jongeren een sociale barrière schept en anderzijds gekke toestanden meebrengt die een werkelijke gêne scheppen voor de gebruikelijke omgang tussen confraters.

Hij wees erop dat de francofonen zich grote en gewaardeerde verdiensten zouden verwerven door zelf het initiatief te nemen om van het Nederlands de omgangstaal te maken binnen het gerechtsgebouw.

Mter J. Eeckhout die de andere opinie vertegenwoordigde meende dat de oorzaak van de verfransing niet in de Franse bezetting moet gezocht worden. Hij beschouwt de tweetaligheid in Vlaanderen eerder als een algemeen verschijnsel dat in overwegende mate bepaald wordt door milieu-factoren.

Hoewel het Nederlands in de meeste opzichten even belangrijk is als het Frans, is die kloof tussen

die beide opinies blijven bestaan tengevolge van misverstandten zoals het complex van vijandigheid tegenover de taal die niet onze moedertaal is. Beide groepen hebben vruchteloos getracht in Vlaanderen hun taal op te dringen en de andere radikaal te verdringen.

Er moet ernstig gezocht worden naar een oplossing voor de wanoestand die thans in het gerechtsgebouw heerst. Maar welke oplossing?

Deze moeilijkheden op taalgebied zouden verdwijnen indien alle confraters in een soort gentleman-agreement overeenkwamen voortaan in het gerechtsgebouw uitsluitend Nederlands te spreken. Deze oplossing is echter volgens spreker niet gezond, omdat de jonge nederlandsprekende confraters nergens elders de gelegenheid zullen vinden om door conversatie vertrouwd te geraken met de Franse taal, die voor hen steeds onontbeerlijk zal blijven om redenen van wetenschappelijke en kulturele aard, wegens de vele contacten met Frankrijk en Wallonië, en het feit dat de Walen en de meerderheid van de Brusselse bevolking eentalig blijven. Misschien zou, steeds volgens Mr Eeckhout, dat gentleman-agreement kunnen gepaard gaan met cursussen in de Franse taal, in de zin van de lessen die gegeven worden in het hoger instituut voor Franse kultuur, alhoewel volgens hem slechts een daadwerkelijke beoefening een voldoende kennis van het Frans kan bijbrengen.

Wij moeten, zo besloot Mr Eeckhout, de toestand zakelijk beschouwen, zonder vooroordelen, en een verdere vooruitgang betrachten in de onderlinge verhouding tussen de beide opinies, om elkander beter te kennen en beter te begrijpen.

Op dit betoog van Mr Eeckhout volgde een zeer hoffelijke en gevarieerde bespreking, waarbij bepaalde aspecten van het probleem nader toegelicht werden door de vergadering.

Een positief en praktisch besluit, waaromtrent iedereen akkoord zou zijn kon niet getrokken worden. Toch kon vastgelegd worden dat betreffende verscheidene punten een volledige overeenstemming bestond tussen de beide opinies.

Het was opvallend dat niet gezocht werd naar een «grootste gemene deler» tussen de beide standpunten. Een compromis-oplossing zou slechts de verdeeldheid onderhouden en elke toenadering beletten.

Allen waren akkoord betreffende de ethische grondslag van de verplichtingen van elke Vlaming, nederlandsprekende of francofoon.

Nopens de verdere ontwikkeling van de verhouding tussen de beide opinies en het verder bestaan van een groep van francofone Vlamingen waren sommige confraters van oordeel dat deze groep kan blijven bestaan, anderen meenden dat de tijd wel raad zal brengen.

Daartegenover werd terecht door de Vlaamsgezinden opgemerkt dat de huidige evolutie naar de vernederlandsing moet bespoedigd worden, omdat door een doelbewust streven van alle Vlamingen moet getracht worden een einde te stellen aan een ongezonde toestand die slechts tweespalt in de elite van ons volk kan tot gevolg hebben. De ethische verplichtingen die de leidende stand heeft tegenover de gemeenschap veronderstellen immers een positieve wilsrichting, niet een passief toezien. De huidige ontwikkeling zou zeker bespoedigd worden indien de francofone Vlamingen de taal van hun volk spraken.

De Voorzitter die in zijn besluit deze verschillende punten uiteenzette, wees er ook op dat het gerechtsgebouw zeker een speciaal midden is met een speciale

taak, namelijk de toon aan te geven in de gemeenschap waarvan de Balie en de Magistratuur de elite uitmaken en de kultuurspreiders moeten zijn (de Voorzitter gaf als voorbeeld de invloed die de advocaat kan uitoefenen op de vernederlandsing van het bedrijfsleven), een speciaal midden ook door zijn traditie die hier zeker een remmende werking uitoefend heeft.

Als slotsom voor iedereen, welke ook zijn opinie zij, mag wel vastgesteld worden dat het voor allen een opluchting en een vreugde was dat het nu mogelijk is over een dergelijk onderwerp zo openhartig en zo hoffelijk te spreken.

J. N.

Vlaamse Conferentie bij de Balie van Antwerpen

Op dinsdag 28 januari l.l. sprak onze ouderdomsdeken, de heer Frans Wittemans, voor de Vlaamse Conferentie, dit in het passende kader van het Rockohuis.

Al dadelijk treedt spreker in de actualiteit en verbijstert zijn aandachtig gehoor door de stelling te verkondigen dat de zgn. «vliegende schotels» en «vliegende sigaren» niet alleen een wetenschappelijke werkelijkheid zijn, doch sedert mensengeheugen bestaan.

Als bewijs citeert spreker o.m. het Brahmaanse wijzenboek «Bhagawad-Gitā», waarin reeds sprake is van «vreemdsoortige wezens die in vurige wagens verder komen dan de zon»; ook in de Bijbel en in het werk van de XVIIe eeuwse astroloog Nostradamus wordt gewag gemaakt van vliegende schotels.

Mr Wittemans verwijst vervolgens naar de recente studies door Adamski, Leslie e.a. aan deze verschijnselen gewijd.

Wat is nu de oorzaak van de veelvuldigheid van deze verschijnselen in de laatste jaren, daar waar zij vroeger eerder sporadisch optraden?

Om deze oorzaak te kunnen beseffen dienen wij te weten dat de vliegende schotels niet meer en niet minder zijn dan de tuigen waarvan andere bewoners van ons heelal, voornamelijk bewoners van Venus, zich bedienen.

Al deze inter-galactische wezens zouden ernstig bezorgd zijn over de proefnemingen met kernenergie, die de orde in en zelfs buiten ons heelal dreigen te verstoren; de reden van hun bezoek aan onze planeet is dan ook controle over deze menselijke activiteiten uit te oefenen en desnoods daadwerkelijk in te grijpen.

Spreker verzekert ons dat Adamski e.a. persoonlijk in contact zijn geweest met deze interplanetaire wezens.

Van deze wezens wordt vervolgens een uitvoerig fysiologisch en psychologisch beeld opgehangen.

Mr Wittemans zet zijn betoog kracht bij door het vertonen van een zeer uitgebreide documentatie.

De talrijke vragen waarmede spreker na zijn gloedvol betoog door de confraters als het ware werd gebombardeerd, bewijzen de uitzonderlijke belangstelling die hij wist op te wekken.

* * *

De Vlaamse Conferentie bij de Balie te Antwerpen hield op vrijdagavond, 7 februari, een vergadering, waar als spreker uitgenodigd was de heer Albert Van Houtte, griffier bij het Hof van Justitie van de E.G.K.S.

In een buitengewoon belangrijke en gedocumenteerde rede sprak de heer griffier Van Houtte, doctor in de rechten en in de economische wetenschappen, over een onderwerp, waarbij in hoofdzaak problemen van admi-

nistratief recht, van staatsrecht en van volkerenrecht werden aangesneden.

Een vijf jaren lange praktijk, een dagelijkse ervaring, een juridische en economische vorming gepaard aan een zeer grote ondervinding van internationale rechtsproblemen, bleken wel de noodzakelijke voorwaarden om, met grote bevoegdheid, dit probleem te behandelen.

Nadat hij vooraf het begrip « supra-nationaal » heeft onderzocht, ten einde de rechtsnatuur van de Gemeenschap zelf vast te leggen, behandelt de heer Van Houtte de bevoegdheden van het Hof van Justitie, na vooraf nog een parallelisme te hebben getrokken met het Hof van Justitie van de Gemeenschappelijke Markt en dit van Euratom.

De bevoegdheden van het Hof zijn van drieërlei aard: internationale rechtbank, constitutionele rechtbank, administratieve rechtsmacht.

Het is vanzelfsprekende deze derde bevoegdheid die veruit de belangrijkste is.

Systematisch worden deze verschillende bevoegdheden uiteengezet en getoetst aan voorbeelden uit de praktijk.

Daarna volgde een uiteenzetting over de samenstelling van het Hof, de procedures, de rechten van de advocaten, enz.

Eindelijk werd nog, bondig, verslag uitgebracht over enkele zaken bij het Hof aanhangig.

De spreker stelde zich vervolgens ter beschikking van de aanwezige confraters om de door hen te stellen vragen te beantwoorden.

De heer Van Houtte werd ingeleid door de voorzitter van de Vlaamse Conferentie bij de Balie te Antwerpen, Willy Calewaert, die kort de carrière van de heer Van Houtte schetste, als advocaat eerst, daarna in zijn functie in de Boerenbond, als kabinetschef bij het ministerie van Landbouw, als liquidator van het Internationaal Landbouw-instituut te Rome in de periode 1946-1959, functies bij het F.A.O. en vertegenwoordiger van België bij de U.N.O. en uiteindelijk als griffier van het Hof van Justitie van de Gemeenschap voor Kolen en Staal.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Sociaal Recht en van de Arbeids-gerechten, n° 1, 1958 :

Hélin G. : Le statut des organisations professionnelles en Belgique et à l'étranger. — Rechtspraak.

Tijdschrift voor Notarissen, n° 1, januari 1958 :

F. Vranken : Over de verdeling in natura, de verbrokkeling van de eigendommen en de wetgeving betreffende stedbouw. — Rechtspraak.

Nederlands Juristenblad, afl. 6, 8 februari 1958 :

Mr C. J. de Haan : Taak en opleiding van de jurist (II, slot). — Mr Dr W. Diamand : Het arrest van het

Bundesgerechtshof dd. 5 juli 1957 en zijn gevolgen voor Nederlandse nazi-slachtoffers.

Weekblad voor Privaatrecht, Notarisambt en Registratie, n° 4524, 8 februari 1958 :

Mr L. I. de Winter : Recente ontwikkelingen in het internationaal alimentatierecht (III). — Mr A. R. Bloembergen : Nogmaals : onderhoudsuitkeringen, vermogensverschaffing en afkoop. — Mej. Mr W. M. Peletier : Tijdschriften : Rechtskundig Weekblad, 20e jaargang 1956-1957 (I). — Mr P. W. van der Ploeg : Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Vennootschapsrecht.

Tijdschrift voro Strafrecht, afl. 3-4, 1957 :

Prof. Mr B. V. A. Röling : De criminologie en de hervorming van het strafrecht. — Prof. Dr Hans-Heinrich Jescheck : Grondslagen van de herziening van het strafrecht in Duitsland. — Mr P. Meyjes : Nog iets over de detecting en psycho-narco-analyse. — L. J. van der Meulen : De « bloedproef » in discussie. — Mr G. E. Muller : Het subsociale — werking of bestanddeel van het delict ? — Prof. Dr D. Wiersma : De taak der criminele psychologie. — Mr J. W. Bosch : Aantekeningen over de inhoud der Hollandse hervormingsplannen van de criminele ordonnantiën van 1570 in de 18e eeuw. — Mr N. J. Polak : Is onbeperkte toelating van de civiele partij in strafzaken gewenst ? — Mr L. W. M. M. Drabbe : Retorsie in het Strafrecht.

Journal des Tribunaux, n° 4181, — 9 février 1958 :

A. De Caluwé : Les arrêts royaux d'exécution de la loi du 9 juillet 1957 réglement les ventes à tempérament et leur financement. — Jurisprudence.

Recueil Général de l'enregistrement et du Notariat, février 1958 :

M. Donnay : La notion du prix et des charges pour la perception du droit d'enregistrement en cas de vente d'immeuble (suite).

Revue du Droit public et de la science politique en France et à l'Etranger, n° 6, novembre-décembre 1957 :

A. Mast, Belgique : Une constitution du temps de Louis-Philippe. — R. Fusilier, Norvège : Les élections législatives.

Recueil Dalloz, 5e cahier, 5 février 1958 :

P. Sornay : L'indemnité de délai-congé. — Tableau de la jurisprudence de la Cour de Cassation (1947-1957).

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"